

School facilities

jaargang 34
nummer 2
november 2017

www.schoolfacilities.nl

Platform voor huisvesting en facilitaire processen in het onderwijs

**Nieuwe generatie
IHP's**

Sporthal in school

**Renovatie of
nieuwbouw**

**Informatie-
management**

GOOD FOOD IS YOUR BEST FRIEND.

#DEGEZONDESCHOOLKANTINE

SAMEN GAAN WE VOOR GOUD!

MAAK KENNIS
MET ONS!

CONTACT@MARKIESCATERING.NL
WWW.MARKIESCATERING.NL

Markies »———— F DY U ❤️ —————>

Een goed huis

Door alle acties rond het salaris van leraren lijkt de huisvesting van het onderwijs wat uit het zicht verdwenen. Wat mij betreft onterecht. Net als goede leraren, is goede huisvesting voor het onderwijs van strategische belang. En wat goed is verschilt van tijd en plaats. Wat 40 jaar geleden nog goed was, is dat nu al lang niet meer.

Vroeger was de school een plek waar kinderen aan hun thuissituatie konden ontsnappen; even weg van de armoede en het werk op het land. Iedereen kreeg een kans zich te verheffen, ongeacht herkomst, maar nog wel binnen de zuilen van hun ouders.

Tegenwoordig staan we voor heel andere vraagstukken. Nederland is welvarender en slimmer geworden en ook buiten het schoolgebouw valt veel te leren. De school is steeds minder een eiland en staat steeds meer in de samenleving. Grenzen tussen het ene en het andere type onderwijs, het leren binnen en buiten de school en tussen school en buurt vervagen.

In deze editie van Schoolfacilities leest u hierover. De samenleving verandert en dat zal zeker ook gevolgen hebben voor het antwoord op de vraag, waarom, voor wie, wat en waar we in de toekomst onderwijs genieten. Veel leesprezier.

Ingrid de Moel

Naar een nieuwe generatie IHP's

Integrale huisvestingsplannen vanuit 'de bedoeling', het recht op goed onderwijs.

Sporthal in school: samen onder één dak

School verbinden met bredere ambities rond bewegen en sport in de buurt.

Afwegingskader: handvat bij ingewikkelde keuzes

Veel onderwijsgebouwen zijn toe aan renovatie of nieuwbouw maar wat is de juiste keuze?

Wet zet preventiemedewerker in de schijnwerpers

Scholen willen veilige omgevingen zijn, maar hebben te weinig knowhow om dit te realiseren.

Rubrieken: Frits (17), Nieuw op de markt (18), Gelezen & Gezien (24), Beroep & Branche (30). **En verder:** De informatiemanager: verbinder met overtuigingskracht (16), 10-14 Onderwijs in het regeerakkoord (20), Verduurzaming van schoolgebouwen (22), Anders contracteren 'ontzorgt' verduurzaming bijvangst (26), Functioneel en esthetisch toepasbare raamfolie (32).

Colofon

Schoolfacilities is een onafhankelijk magazine voor huisvesting en facilitaire processen in het onderwijs.

Oplage en bereik:

Verschijnt 6 keer per jaar in een oplage van 5.000 exemplaren, bij het VO, BVE, HBO, Universiteiten, gemeenten en het bovenschools management van het PO.

Uitgave van:

Bouwstenen voor Sociaal

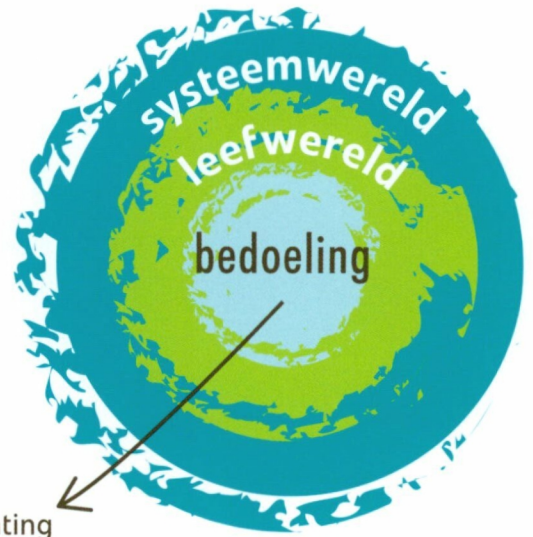
ISSN: 1383-6331

Eindredactie:

Frits Wolters | Ingrid de Moel
Hooglandseweg Zuid 34
3813 TC Amersfoort
Telefoon: 033 - 258 7160
E: redactie@schoolfacilities.nl

Aansprakelijkheid: Uitgever en auteurs verklaren dat deze uitgave op zorgvuldige wijze en naar beste weten is samengesteld. Zij aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die het gevolg is van handelingen en/of beslissingen die zijn gebaseerd op bedoelde informatie.

Naar een nieuwe generatie Integrale Huisvestingsplannen

Door: **Bouwstenen**

Louis Zijderveld, bestuurder van MijnPlein (22 scholen in Salland) droomt van een mooi schoolgebouw dat uitnodigt om te leren. Coen Peeren, medewerker Huisvesting bij de Meerkring in Amersfoort, droomt van kleine nieuwe scholen, waar ieder kind zich thuis voelt. Henk Bulten, wethouder in Doetinchem, droomt ervan dat alle kinderen in zijn krimpgemeente ook in de toekomst op een redelijke afstand een kwalitatief goede school naar keuze kunnen vinden.

Zomaar een paar dromen; allemaal met het oog op de ontwikkeling van kinderen. Maar hoe realiseer je nou zo'n droom nu het systeem waarin we het onderwijs hebben gegoten piept en kraakt.

Vanuit de bedoeling

Op verzoek van de PO-Raad hebben ruim 20 besturen en huisvestingsmedewerkers van scholen en gemeenten zich in Bouwstenenverband over de vraag gebogen hoe een nieuwe generatie Integrale huisvestingsplannen (IHP's) voor het onderwijs er uit zou kunnen zien. En omdat onderwijshuisvesting een maatschappelijk doel dient leek het ons een zinvolle oefening de vraag niet vanuit het huidige systeem, maar vanuit 'de bedoeling' te benaderen; het accommoderen van het recht op goed onderwijs.

Niemand van de betrokkenen kende een voorbeeld van een "IHP vanuit de bedoeling". De eerste generatie IHP's was vooral gebaseerd op cijfers over leerlingen, meters en reisafstanden. Later werden die verrijkt met inhoudelijke thema's, zoals kindcentra en leerpleinen. Het zijn over het algemeen instrumentele en institutionele plannen die antwoord geven op de hoe-vraag, maar niet ingaan op de vraag waarom, wat, waar nodig is om de gewenste maatschappelijke waarde te creëren. Ook mochten de huidige IHP's het woord integraal eigenlijk niet dragen, vonden betrokkenen. Er is niets integraals aan een onderwijshuisvestingsplan.

Veranderen

Om te komen tot doelgerichte en doelmatige onderwijshuisvesting die het recht op goed onderwijs accomodeert, zullen een aantal zaken moeten veranderen. Veranderen is een bewust besluit. Stoppen met onderlinge strijd en frustraties uit het verleden, hoe goed verklaarbaar ook, is zo'n besluit, net als het werken vanuit 'de bedoeling'. Ieder voor zich kan zo'n besluit nemen en vanuit zijn eigen positie acties ondernemen. Alleen dan zal er iets veranderen.

Hans van der Hek, bestuursadviseur bij Ronduit Onderwijs in Alkmaar: "Je kunt onderwijshuisvesting zien als een relatie tussen scholen en

gemeenten. Vaak wordt er gesproken over een gedwongen huwelijk, met het contract, een IHP, als basis. Maar je kunt het ook zien als vrijwillig samenwonen waar steeds in goed overleg wordt ingespeeld op nieuwe feiten en omstandigheden." Een plan wordt dan een dynamisch plan, waarbij de afspraken kunnen veranderen als het beter, goedkoper of leuker kan.

Duidelijke aanleiding

De aanleiding om een IHP op te stellen hoeft niet voor alle partijen gelijk te zijn, maar alle partijen moeten er wel het belang van inzien; anders krijg je ze moeilijk om tafel. Hier begint ook het gesprek over de dromen en belangen die (al dan niet, nu of op termijn) bedient moeten worden of in het geding zijn; van de kinderen, de gemeenschap, de gemeente én van de school. De gemeenschap wordt nog wel eens vergeten bij het opstellen van een onderwijshuisvestingsplan, maar dat is niet erg verstandig. Zo zijn er voorbeelden bekend waarbij een gemeente samen met scholen afspraken had gemaakt over sluiting en nieuwbouw, maar waar het betreffende dorp het niet mee eens was. Ouders brachten hun kind naar een andere school. De nieuwe school kwam leeg te staan.

Op basis van de publicatie van Jaap Boonstra e.a. ('Veranderen van maatschappelijke organisaties' 2017) en een gesprek met schoolbesturen heeft Bouwstenen onderstaand schema opgesteld van mogelijke aanleidingen voor verandering en eventuele samenwerking.

	Typering aanleiding	Gaat over	Concrete voorbeelden
1	Crisis in relatie tot omgeving	Voortbestaan op het spel, hoge werkdruk, beperkte speelruimte	Boze burgers, leerlingendaling, financiële crisis, leegstand
2	Wijziging beleid en wetgeving	Vermogen te anticiperen en reageren op gewijzigde omstandigheden	Niet kunnen meegaan met afspraken, energie-akkoord, overheveling buitenonderhoud, ruimte voor nieuwe scholen, nieuw inspectietoezicht
3	Kwaliteit dienstverlening	Klantprocessen en dagelijkse dienstverlening	Slecht onderwijs, versnipperd aanbod, te grote afstanden tot kinderen, slecht relatie ouders
4	Drijfveer van de mensen	Ruimte voor eigen invulling/passie	Afvinkterrorisme, eigengereidheid, afschermen, afhouden, uitsluiten
5	Culturele verschillen	Samenstelling medewerkers i.r.t. gemeenschap	Te weinig mensen om mee te identificeren qua geslacht (meesters), geloof, culturele achtergrond, insteek (kosten of waardesturing), enzovoort
6	Kwantificeren voor toekomst	Herijking van missie, visie en waarden	Ontbreken langer termijn perspectief, ad hoc handelen
7	Innovatiekracht organisatie	Samenwerken en vernieuwen	Te weinig naar buiten kijken, steeds uitgaan van eigen organisatie

Frank Rubel, beleidsmedewerker Huisvesting & Facilitaire zaken bij Stichting Swalm en Roer: 'Onze normatieve leegstand in Roermond schommelt ergens rond de 20%. Een deel hiervan hebben we verhuurd, maar bij elkaar hebben we onvoldoende middelen om de exploitatiekosten te dekken. Daardoor komt de onderwijskwaliteit in gevaar. We zijn eerst maar eens voor onszelf begonnen om per gebouw een aantal gegevens op een rijtje te zetten, zoals de ruimtebehoefte (overmaat) in de toekomst, lopende afspraken, knelpunten en mogelijkheden.'

Ruimte om te dromen

Een open gesprek over ieders droom en de bedoeling van onderwijshuisvesting is geen vanzelfsprekendheid. Ingrid de Moel van Bouwstenen: 'We hoorde van een wethouder die niet met scholen in gesprek wilde over zijn droom. Hij zei, zodra ik met de scholen praat over wat ik graag zie, komen ze met opgestoken hand voor meer geld. Om het goede gesprek te hebben moet je elkaar natuurlijk wel wat ruimte laten.'

Hans van der Hek: 'Het is belangrijk de kramp uit de discussie halen. Wat zijn gemeenschappelijke waarden waarop we kunnen bouwen. Wat willen we bereiken? Anders krijgen we systemische discussies.' Louis Zijdeveld: 'Schoolbesturen zouden hun droom ook meer kunnen visualiseren. Ze zouden de potentie in zichzelf moeten zien om vragen aan de gemeenschap en de gemeente te durven stellen. Om hulp durven te vragen.'

Hans van der Hek

Hetzelfde spel

In de praktijk hoor je allerlei verhalen die er op duiden dat soms onduidelijk is welk spel er wordt gespeeld. Iemand van een school vertelde dat hij voor een verbouwing € 1 ton nodig had. De gemeentebestuurder waarmee hij sprak zei dat hij dan € 1,5 ton moest aanvragen om uiteindelijk misschien € 1 ton te krijgen, maar de man had daar moeite mee. Iemand anders stoorde zich er enorm aan dat het kind heel vaak als inzet van de strijd wordt gebruikt. Ze vond dat echt niet kunnen. Zowel scholen als gemeenten zijn er voor het kind. Het heeft geen pas als partijen over het hoofd van het kind hun zin proberen te krijgen. De vraag die ze had was, hoe organiseren we het algemeen belang. Welk spel moet daarvoor worden gespeeld?

Een zeer relevante vraag die ieder voor zich kan stellen en waarover partijen met elkaar afspraken kunnen maken. Onderwijshuisvesting lijkt soms een wettelijk uitvoeringsdingetje, maar als je wat meer of wat anders wilt dan we nu hebben, is het ook een politieke en bestuurlijke opgave, zowel lokaal als landelijk. Het gaat over de beschikbaarheid en

FiAC

Facilitair Beheer voor (hoofd)conciërges

Professioneel facilitair beheer is
onmisbaar voor goed onderwijs!

3-daagse cursus!

16, 23 maart en 6 april 2018
Kosten € 1.275,- (vrij van BTW)

Facilitair gebouwenbeheer

Coördinatie en planning van werkzaamheden

Omgaan met storingen en klachten

Toezicht op uitbestede werkzaamheden

Werkorganisatie, werkmethoden en overleg

Klantgericht facilitair beheer

www.fiac.nl

FiAC cursusaanbod voorjaar 2018

Pedagogisch conciërge <i>3-daagse training</i>	12 januari 2018 € 1.275,-
Conciërge in het onderwijs <i>3-daagse cursus</i>	9 maart 2018 € 1.175,-
Onderwijshuisvesting en huisvestigingsmanagement	16 maart 2018 € 450,-
Pedagogisch conciërge 2 <i>3-daagse training</i>	23 maart 2018 € 1.275,-
Professioneel aan telefoon en balie <i>trainingsdag klantgerichte gesprekstechnieken</i>	6 april 2018 € 450,-
Omgaan met agressie <i>trainingsdag</i>	13 april 2018 € 450,-
Leidinggeven en communiceren als hoofdconciërges <i>3-daagse training</i>	1 juni 2018 € 1.375,-
Veiligheid, beveiliging en toezicht <i>3-daagse cursus</i>	1 juni 2018 € 1.275,-
HACCP/ kantine assortiment <i>Trainingsdag HACCP en assortiment</i>	13 juni 2018 € 575,-

www.fiac.nl

Sociale Media & online incidenten

Schoolveiligheid 2.0

Hoe blus ik een virtuele brand?

Studiedag 9 maart 2018

Meer informatie en aanmelden:

www.fiac.nl

bereikbaarheid van onderwijs en de besteding van gemeenschapsgeld aan personeel en leermiddelen (waar- onder kwalitatief goede gebouwen). In de besluitvorming over de beste- ding van gemeenschapsgeld wordt onderwijs afgewogen tegen andere maatschappelijke belangen die ook voor kinderen belangrijk kunnen zijn. Denk aan armoedebestrijding, goede woningen, eten en een dak boven je hoofd. Het is al heel wat als je met elkaar eens kunt worden over de ruimtelijke vraagstukken (spreiding), de minimale gebouwkwaliteit die na- gestreefd wordt, ieders bijdrage aan het doel en de volgorde waarop zaken en veranderingen worden opgepakt.

Veranderstrategie

Om dromen te realiseren is een dialoog onontbeerlijk, maar daar- naast kunnen ook andere strategieën worden ingezet om de gewens- te verandering in gang te zetten, zoals samenwerken, samen leren en ontwikkelen, samen plannen ma- ken, onderhandelen of nieuwe regels stellen. Bijgaand een overzicht van mogelijk veranderstrategieën aan de hand van literatuuronderzoek, opgesteld door Frans Wilms (Groei in leiderschap, 2016) gerelateerd aan de eerder genoemde aanleidingen voor verandering.

Bijzondere thema's

In elke gemeente of regio zijn er bijzondere thema's die in het gesprek en het IHP extra aandacht vragen. Het is goed die vooraf met elkaar te benoemen. Denk aan:

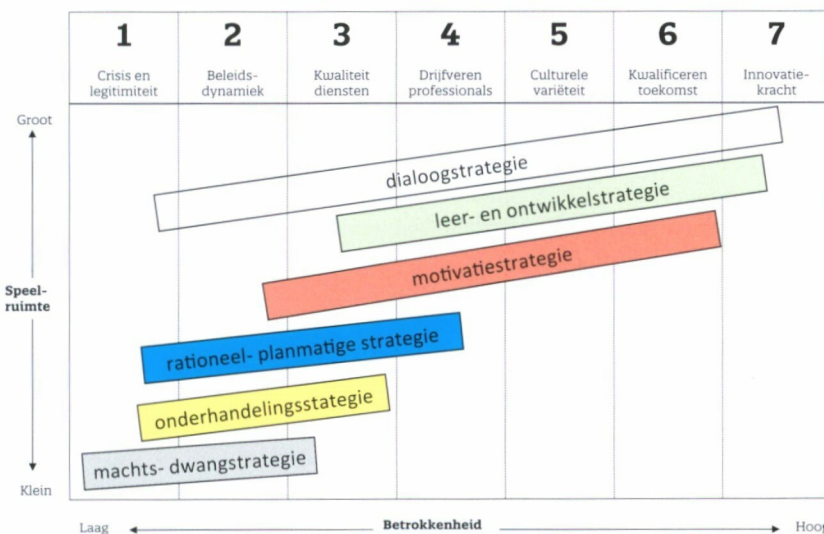
- Groei of krimp van de bevolking;
- Kwaliteit van het onderwijs;
- Spreiding en diversiteit;
- Concurrentie tussen scholen;
- Ontwikkelingen rond bijzonder onderwijs;
- Duurzame samenleving en de uitwerking van de afspraken in het energieakkoord (BENG);
- Gezondheid en zorg;
- Wijk- en dorpsontwikkeling;
- De (openstelling van) gebouwen en pleinen; multifunctioneel gebruik;
- De rol van de gemeenschap, maatschappelijke dienstverle- ners en bedrijfsleven (die gaan vooral in het VMBO en MBO nu al steeds meer meedoen);
- De exploitatie van de betrokken organisaties (school, kinderop- vang, enz.);
- Risico's.

Verschillende plannen

Als een plan onderdeel is van een gezamenlijke veranderstrategie, zijn er nog allerlei keuzes te maken. In theorie bestaan er allerlei soor- ten plannen; van operationeel tot meer strategisch. Een echt inte- graal en meer strategisch plan is meer een visiedocument waarin de gewenste soorten, kwaliteiten en afstanden tot de doelgroep inte- graal met andere maatschappelijke voorzieningen (zoals kinderopvang,

bibliotheek en jeugdzorg) worden gezien. Je kunt het zien als een soort accommodatieplan voor onderwijs- activiteiten waarmee flexibel kan worden ingespeeld op relevante ontwikkelingen zoals bevolkingsda- ling, nieuwe vormen van onderwijs of nieuwe initiatieven in het kader van de Omgevingswet en waar- in ook richting wordt gegeven aan meer operationele beslissingen, al dan niet aan de hand van scenario's. Je kunt zo'n plan ook zien als een voorzieningenplan met een visie op onderwijs en een duidelijke ruimtelij- ke component. Een operationeel IHP werkt de noodzakelijke investeringen uit, prioriteert en faseert deze en verwerkt ze in het bestemmingsplan >

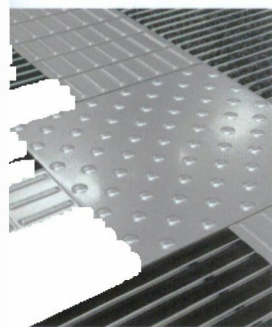
Aanleidingen en veranderstrategieën

veranderstrategie

Bijzondere uitstraling en functioneel met schraaprofiel

Entreemat met gids-systeem voor mensen met een visuele beperking

Voor de entree van het nieuwe KOZ-complex te Rotterdam heeft emco de entreemat DIPLOMAAT 522 RK geleverd. Opvallend qua kleur door de beige tapijstroken, maar tegelijkertijd harmonieus in samenhang met de overige kleuren binnen het ontwerp. Met een opvallend aluminium schraaprofiel die de entreemat een chique uitstraling geeft en zorgt voor een extra schrapende werking. Het gebouw is ontworpen door Drost + van Veen architecten.

De emco entreematserie DIPLOMAAT is een hoogwaardige serie entreematten en volledig op maat te maken. Succesvol wegens de hoge kwaliteit, een efficiënte reinigingsfunctie en het stijlvolle design. Afhankelijk van het type entree en de functie, levert emco vele unieke inlagen, in allerlei kleuren en dessins. Een bijzonder accent is de emco LUMINA VIA led-verlichting, geschikt voor zowel het binnen- als buitenbereik en tevens leverbaar in verschillende kleuren. De kleur is individueel instelbaar, op afstand of via een iPad of Smartphone. Daarnaast levert emco aluminium inbouwramen als accessoire voor de entreemat.

Cradle to Cradle®

Voor Cradle to Cradle® projecten levert emco de entreematserie ECOLINE® PIONEER. Deze serie is volledig recyclebaar en gecertificeerd. De speciale inlagen vangen fijn stof beter op, zodat dit minder wordt ingeademd.

www.emco-bau.com

EMCO

(straks omgevingsplan), een meerjarenbegroting en/of investeringsplan. Welk soort plan partijen kiezen hangt af van de veranderingen die partijen willen inzetten, het houvast dat ze bij elkaar zoeken en het niveau waarop ze afspraken willen maken.

Dynamisch plan

Door alle ontwikkelingen kunnen we eigenlijk maar kort vooruit kijken. Daarom ook is het belangrijk dat het nieuwe IHP ruimte biedt voor nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdende inzichten. Ook vanuit het oogpunt van wendbaarheid van de organisatie en democratische besluitvorming is het voor de lange termijn vastleggen van afspraken niet altijd wenselijk. Een plan kan ook een dynamisch plan zijn. Zekerheid over de hoogte van een investering of zekerheid over de volgorde waarop investeringen worden gedaan, bieden beide zekerheid, maar de laatste biedt ruimte om het ene jaar meer en het andere

jaar minder te investeren. De kunst is het proces en de plannen zo in te richten dat aan vertrouwen en voorspelbaar gedrag kan worden gewerkt, waardoor desinvestering kan worden voorkomen. Je zou het IHP kunnen zien als een voortdurend gesprek, bijvoorbeeld over de gekozen richting (is dat nog steeds de gewenste koers?) en over de concrete maatregelen op korte termijn (is dat nog steeds nodig en haalbaar?). De afspraken die daaruit voortkomen kunnen worden meegenomen in de gebruikelijke planning en controlecyclus van partijen, zodat ze ook financieel zijn ingebed en daar (op democratische wijze) besluitvorming over kan plaatsvinden.

Dit artikel is gebaseerd op ruim gesprekken met ruim 20 bestuurders en huisvestingsmedewerkers van scholen en gemeenten in Bouwstenen-verband en dient onder andere als input voor het gesprek met de Commissie Nijpels op 30 november 2017.

Houvast voor keuzes

Een keuze vanuit de bedoeling levert een andere keuze op dan een keuze vanuit de systeemwereld. In het schema hieronder, gemaakt door Sander Galjaar op basis van het gedachtegoed van Wouter Hart (Verdraaide organisaties 2012), wordt dit duidelijk gemaakt aan de hand van twee uitersten. De begrippen zijn bedoeld om de gedachten te scherpen.

Minder

Meer

Stelsel als houvast	Bedoeling als houvast
Standaardisatie	Denken vanuit variatie
Zeker willen weten	Kans vergroten
Nader invullen	Laden en gummen
Lineair	Circulair/non-lineair
Chronos	Kairos
Antwoorden geven	Vragen stellen
Afdwingen	Uitnodigen
Vanaf tekentafel	Waarnemen in de leefwereld
Schaalvergroting	Gemeenschapsvorming
Toezicht en controle	Samen reflecteren

Sporthal in school: samen onder één dak

Door: [Schoolfacilites](#)

Eigenlijk ligt het voor de hand; de school te verbinden met bredere ambities rond bewegen en sport, maar zo vanzelfsprekend is dat niet. Melcher Seebregts coördinator sportaccommodaties bij de gemeente Amsterdam, attendeerde ons op drie Amsterdamse scholen waar die verbinding wél expliciet is gemaakt.

De Amsterdamse politiek zet stevig in op meer bewegen door mensen bewust en onbewust uit te nodigen tot bewegen. Dat kan door te spelen, te sporten, te recreëren of gewoon van a naar b te fietsen of te lopen, bijvoorbeeld van en naar school.

Kilometervreters

“Ongemerkt leg je hier per dag heel wat meters af met al die mooie trappen,” vertelt rector Hetty Mulder van het 4e Gymnasium in de Amsterdamse Houthavens. Op het dak van het gebouw is een sporthal met het formaat van een dubbele gymzaal gerealiseerd. “Wij maken daar uiteraard zelf gebruik van, maar buiten schooluren is de sportaccommodatie ook in gebruik door derden. De verhuur wordt geregeld door de gemeente. Er is geen beheerder in fysieke zin, maar een pasjessysteem en cameratoezicht. Wij zijn eigenaar van het gebouw en dus ook van de gymzaal, en we delen de (schoonmaak)kosten naar rato van gebruik met de gemeente.”

‘We staan als school midden in de buurt’

Sportaccommodatie in de wijk Mulder: “Aanvankelijk moesten onze leerlingen naar een gymzaal in de Spaarndammerbuurt. Die was zo oud en krakkemikkig dat hij is afgebroken onder voorwaarde van een motie van de Raad dat er wel een sportaccommodatie in de wijk zou blijven. Die is nu dus in ons gebouw. Onze eigen leerlingen komen uit alle hoeken van Amsterdam en zijn doorgaans elders lid van een sportvereniging, dus zijn

zij buiten schooluren niet de gebruikers van deze accommodatie.”

Ook heel sportief zijn het Calvijn College in Amsterdam Nieuw-West en het IJburg College aan de andere kant van de stad. Beide scholen zijn te bestempelen als sportactieve scholen waarbij sport in de onderwijsvisie is verweven. Beide scholen betitelen zichzelf als een community, waarbij de verbinding, interactie en contact, zowel onderling als met de wijk belangrijk zijn.

Sporttalentschool

“Sport is een middel om leerresultaten te verbeteren,” vindt directeur Jolanda Hogewind van het Calvijn College. Talentontwikkeling heeft de ruime aandacht. “Wij bieden veel extra sportmogelijkheden in de keuzewerkuren; leerlingen kunnen kennismaken met allerlei sporten of extra uren maken in de sport waarin ze goed zijn. Daarnaast kunnen leerlingen hun KNVB scheidsrechtersdiploma halen of de cursus Jeugd Sport begeleider volgen. Met dit diploma begeleiden ze ook ouderen uit de wijk met bewegen en sporten. Daarnaast zijn we Topsporttalentschool en bieden wij talenten van Ajax en FC Utrecht een speciaal onderwijsprogramma.”

“We staan als school midden in de buurt en werken samen met allerlei instanties en buurtgenoten. De activiteiten zijn ingebed in ons curriculum, omdat we ‘leren’ breed opvatten en onze taak ook als een maatschappelijke zien. Het gebouw en de sporthal zijn daarin ondersteunend.”

Buiten sporten

“Onze school staat in een nieuwe wijk en dus voelde het zeven jaar geleden ook als onze maatschappelijke bijdrage om de sportaccommodatie in ons gebouw te realiseren,” zegt Nico Moen van het IJburg College 1. “Er staan al genoeg hekken en hokken in ons land en wij halen de wereld om ons heen graag binnen en gaan zelf ook graag naar buiten. Letterlijk, want in het groene ruime waterrijke IJburg is buiten sporten een feest. We hebben trouwens ook

De ambitie van Amsterdam

De gemeente Amsterdam heeft de ambitie Amsterdammers meer te laten bewegen. Bewegen leidt niet alleen tot verlenging van het aantal gezonde levensjaren, minder kans op obesitas, betere resultaten op school, lagere zorgkosten en minder ziekteverzuim, maar draagt ook bij aan een gevoel van geluk en vitaliteit, een beter zelfbeeld en betere sociale contacten.

Eén op de vijf kinderen in Amsterdam heeft overgewicht of obesitas, van wie een deel zelfs morbide obese. Daar wil de gemeente wat aan doen, samen met ouders, professionals in het onderwijs, de zorg, welzijn- en buurtorganisaties en sportclubs. Daarbij wil de gemeente logische beweegmomenten stimuleren en de stad en gebouwen zo inrichten dat Amsterdammers meer gaan bewegen.

Op de website van Amsterdam worden allerlei voorbeelden en suggesties gegeven om het uitlokken van beweging op te nemen bij de (her)inrichting van buurten, parken, straten en pleinen. Ook is daar een inspiratieboek ‘Beweeglogica in gebouwen’ te vinden.

www.amsterdam.nl/be-stuur-organisatie/volg-beleid/bewegende-stad

Gas en elektriciteit slim inkopen

Als inkoopdeskundige en expert in aanbesteden verzorgt Het NIC voor veel klanten de inkoop van gas en elektriciteit. Wij merken dat de kwaliteit van huidige contracten op dit gebied vaak te wensen overlaat. Zo zijn er bijvoorbeeld onverstandige afspraken gemaakt, is er ongewenst langdurig een verbintenis aangegaan met een collectief, is men de dupe van kleine lettertjes of zijn er ongunstige tarieven overeengekomen. In samenwerking met INNAX, dé specialist in het verduurzamen van gebouwen en diensten op het gebied van energiemangement, heeft Het NIC een speciaal programma voor energie ontwikkeld waarin inkoop en energiemangement centraal staan.

Slim inkopen

Gezamenlijk inkopen (zowel Europees als onderhands) biedt veel mogelijkheden. Wij bieden een professionele en deskundige inkoop voor 10% van de reguliere aanbestedingskosten (een besparing van 90%) en daarnaast profiteert u door het bundelen van inkoop en een slimme en doordachte inkoopstrategie. Hierdoor bespaart u tot 20% op uw gas- en elektriciteitslevering. Tevens heeft u de mogelijkheid om tegen zeer gunstige tarieven gebruik te maken van additionele diensten zoals energiemonitoring en factuurcontrole. Hiermee worden uw zorgen omtrent gas- en elektriciteitslevering geheel uit handen genomen.

Praktijkervaring

Uit een gezamenlijk onderzoek met INNAX blijkt dat ongeveer een kwart van onze klanten niet tevreden is met hun huidige energiecontracten. Bij ongeveer de helft van onze klanten kan de kwaliteit van de contracten en interne kwaliteitscontrole verbeterd worden. Hierdoor gaat een groot potentieel aan inkoopvoordeel en energiebesparing verloren.

Hoe werkt het?

Ook al is het een collectieve aanbesteding, u bepaalt zelf de eisen voor de levering van uw gas en elektriciteit, zoals groen/grijs, de duur van het contract en welke dienstverlening u wilt afnemen. Wij verzorgen voor u de overstap en ook een servicedesk is inbegrepen. Dit alles bieden wij aan tegen zeer concurrerende prijzen.

Wilt u meer informatie of u aanmelden?

Ga dan naar onze website www.hetnic.nicgroep.nl/energiecollectief

Als u zich voor 22 december 2017 aanmeldt, dan krijgt u 2 uur gratis consultancy van Het NIC en een gratis energiescan van INNAX!

Benieuwd wat wij voor u kunnen betekenen? Neem dan contact met ons op:

Het NIC | 088 456 34 56 | www.hetnic.nicgroep.nl/energiecollectief

een eigen sportvereniging volleybal voor de jeugd van IJburg.”

Hetzelfde doel

Momenteel is Moen druk met de invulling van een sporthal bij IJburg College 2 aan de Geertje Wielemastraat. “Die komt honderd meter verderop en tijdens schooluren wordt deze sporthal gedeeld met het in aanbouw zijnde Stelle College.

Het grote voordeel is dat je twee budgetten bij elkaar legt. Met een extra partij erbij zijn de onderhandelingen iets lastiger. Maar zolang je voor hetzelfde doel gaat, is daar uit te komen.”

“We vinden elkaar als afdelingen binnen de gemeente steeds beter,” zegt Wouter Vervaart van het team Onderwijshuisvesting van de gemeente Amsterdam. “Ook omdat je aantoonbaar ziet dat je samen meer bent dan de som der delen.” Hij vertelt dat de samenwerking

met de scholen goed verloopt. “Vanzelfsprekend spelen er verschillende belangen en opvattingen. Vaak zijn het vooral praktische problemen zoals toezicht en onderhoud of het afsluiten van het schooldeel buiten de schooluren.”

‘Het grote voordeel is dat je twee budgetten bij elkaar legt’

Multifunctionele meters

Melger Seebregts, coördinator sportaccommodaties bij de gemeente Amsterdam: “Voor de gemeente weegt functioneel ruimtegebruik zwaar en multifunctioneel gebruik wordt beslist aangemoedigd. Door het integreren van een sporthal in

een schoolgebouw wordt de ruimte ook ’s avonds en in de weekenden optimaal gebruikt. Bovendien is deze aanpak financieel interessant voor zowel de school als gemeente.”

Is een sporthal in een school louter een succesverhaal? Tijdens de realisatiefase is de samenwerking met de gemeente uitstekend geweest vinden zowel Hogewind als Moen. Maar wat meer investering van gemeentezijde in de uitvoering van de buurtfunctie en de maatschappelijke exploitatie zouden ze wel toejuichen. “Nu komt dat vooral op onze inzet aan,” zegt Hogewind. Moen zou graag het beheer en de exploitatie in eigen hand willen nemen. “Nu kost dat ons extra geld. Een verdienmodel voor de school zie ik wel zitten en ook de inzet van onze eigen mensen als beheerder. Daar zijn nog wel wat meters te maken.”

Oproep Melger Seebregts

Melger Seebregts van de gemeente Amsterdam wil graag met andere gemeenten en onderwijsorganisaties in gesprek over de mogelijkheid de doelstellingen rond onderwijs en beweging beter met elkaar te verbinden. Thema's daarbij zijn wat hem betreft:

- belang van bewegen binnen en buiten voor onderwijs en de buurt
- integreren van beleidsdoelstellingen (waarom, wie, wat)
- de exploitatie- en beheervraagstukken

Bij voldoende belangstelling organiseert hij samen met Bouwstenen voor Sociaal begin 2018 een themabijeenkomst over dit onderwerp.

Heeft u belangstelling?
Stuur dan een mail naar
inge@bouwstenen.nl

Louis Bouwmeesterschool

Afwegingskader: handvat bij ingewikkelde keuze

Door: **Schoolfacilities**

Komende jaren valt er een flinke puzzel op te lossen rond onderwijs-huisvesting. Veel schoolgebouwen zijn gedateerd en staan op de nominatie vervangen te worden. Of is renovatie een optie? En, is het ook niet duurzamer om een pand een tweede leven te geven? Welke argumenten wegen mee bij zo'n besluit? Wat zijn de voor- en nadelen van een keuze, wat de mitsen en maren? Kortom: Hoe maak je schoolgebouwen toekomstbestendig, rekening houdend met de veranderende eisen op het gebied van gebruik, duurzaamheid en klimaat?

Eerste diagnose

Vragen waarmee elk schoolbestuur en elke gemeente te maken krijgen. Dan is het nuttig het wiel niet steeds zelf te hoeven uitvinden, te verzanden in oeverloze discussies of essentiële zaken over het hoofd te zien, maar snel een eerste 'diagnose' te kunnen stellen. Een vertrekpunt dus op basis waarvan gestructureerd en gericht kan worden gepraat en onderhandeld. Elke situatie heeft natuurlijk eigenheden en vaak spelen er ook sentimenten. Maar als de start van het proces zo objectief mogelijk is gemeten, biedt dat betere kansen er samen in harmonie uit te komen. Er ligt dan een degelijk fundament waarop kan worden 'gebouwd'.

Ontwikkelgroep

Een groep huisvestingspecialisten uit het onderwijs heeft zich, op verzoek van de PO-Raad, in Bouwstenenverband tijdens vier intensieve sessies met de materie bezig gehouden. Mireille Uhlenbusch van HEVO heeft het proces begeleid.

Tijdens de Najaarsbijeenkomst van Bouwstenen voor Sociaal op 30 november 2017 in Veenendaal presenteert en toetst de ontwikkelgroep het resultaat van haar werk. Wellicht worden tijdens die sessie op basis van ingebrachte casussen nog wat punten op de 'i' gezet.

Schuiven en schrappen

“Tot nu toe wordt vaak gekozen voor nieuwbouw, omdat renovatie financieel niet was rond te krijgen. Als renoveren wordt opgenomen in de verordening van de gemeente, wordt het interessant die mogelijkheid mee te wegen,” zegt Dieuwerke Spaans. Zij is projectmanager bij ‘De Haagse Scholen,’ een stichting voor primair en speciaal openbaar onderwijs. “Het heeft mij verbaasd hoe je, in relatief korte tijd, gezamenlijk komt tot een bruikbaar afwegingskader. Inventariseren, vragen stellen, brainstormen, associëren, schrappen, schuiven, ieder vanuit een eigen achtergrond toetsen, bijschaven en weer testen. Je merkt hoe nuttig en leerzaam het is kennis en expertise te delen. Elke situatie is weer anders zoals de grootte van de organisatie, politieke factoren en geografische verschillen. Maar je vindt uiteindelijk toch de grootste gemene deler. En die is bruikbaar voor een eerste afweging tussen renovatie en vervangende nieuwbouw.”

Beoordelingscriteria

Het afwegingskader kan gezien worden als een mal, waarin gegevens die eigenlijk voor iedereen gelden, worden gegoten. Invullen neemt pakweg een uurtje in beslag. Daarna vertelt de score in welke richting de juiste beslissing wijst. Dat is input voor verder onderzoek en discussie. Finetunen is altijd maatwerk.

Welke aspecten spelen tijdens zo'n eerste wegging een rol? Allereerst de ruimtelijke. Denk daarbij aan locatiegrootte, bereikbaarheid,

verkeerssituatie, toegankelijkheid en wijk- of regiofunctie. En dan het huidige gebouw. Hoe is de constructie en de technische kwaliteit en in hoeverre is het gebouw geschikt (te maken) voor het onderwijsconcept? Wat is de belevingswaarde? Wat zijn de maatschappelijke voors en tegens in de afwegingen? En tenslotte wordt ingezoomd op financiële, bestuurlijke en juridische exponenten.

Afwegingskader

Uiteindelijk resulteert beantwoording in een score. Is die bindend? “Natuurlijk niet,” zegt Mireille Uhlenbusch. “Het is een indicatie en geeft inzicht in de specifieke aspecten die een rol spelen bij de afweging. Bij de invulling van het afwegingskader wordt beargumenteerd welke consequenties aan een keuze zitten en door een wegging aan aspecten in een specifieke situatie te geven, komt de voorkeursvariant boven. Tijdens het maken van het afwegingskader zijn de belangrijkste zaken de revue gepasseerd. Hoewel dit een groepsproces is geweest, was het prettig dat Eelco Groenen van SKPO Son en Breugel bijzonder handig is met Excel. Hij kon daardoor tussen de tweede en derde sessie samen met Raymond Ophuis van SCOPE, Scholengroep Alphen aan de Rijn een nieuwe testversie in Excel maken, waarmee de ontwikkelgroep tijdens de derde sessie meteen aan de slag kon.”

Testcase

“Ik ga binnenkort met de gemeente Roerdalen gezamenlijk dit afwegingskader invullen, omdat er een dorpschool toe is aan vervangen-

de nieuwbouw of renovatie,” vertelt Frank Rubel, beleidsmedewerker huisvesting & facilitaire zaken bij de Stichting Swalm & Roer en deelnemer aan de ontwikkelgroep. “Een mooie testcase. Wij hebben gewerkt naar een praktisch werkbaar instrument met een vraagstelling die voor één uitleg vatbaar is. Als dat in Roerdalen lukt, hebben we als ontwikkelgroep een bruikbare tool geproduceerd. Noem het een afwegingskader 2017.1, want statisch mag en kan het niet zijn. Aanpassingen zullen gaande de ontwikkelingen en het gebruik nog wel volgen.”

Waar staat het afwegingskader?

Het afwegingskader voor renovatie en nieuwbouw is binnenkort te vinden op de website van Bouwstenen www.bouwstenen.nl.

Meedoen?

Bouwstenen ontwikkelt samen met het werkveld praktische tools en houvast; dit keer op verzoek van de PO-Raad. Meedoen en mede de agenda bepalen kan door partner van Bouwstenen te worden.

“Het heeft mij verbaasd hoe je, in relatief korte tijd, gezamenlijk tot een bruikbaar afwegingskader komt”

Dieuwerke Spaans, projectmanager Stichting De Haagse Scholen

De informatie- manager: verbinder met overtuigingskracht

Door Bouwstenen

Met goede informatie valt beter te sturen op de kosten en opbrengsten van je organisatie en kan je efficiënter werken. Het is van strategisch belang. Toch zijn er binnen het onderwijs nauwelijks informatiemanagers te vinden. Op zijn best is het informatiemanagement verspreid over de organisatie.

Uit een quick scan onder 18 onderwijsinstellingen door Twynstra Gudde en Bouwstenen blijkt dat als het om de gebouwen gaat, grote onderwijsinstellingen hun informatiemanagement niet beter op orde hebben dan middelgrote en kleine organisaties en het bij allemaal nog betrekkelijk in de kinderschoenen staat. En dat is vreemd, want het goed beschikbaar hebben van informatie is het hart van elke organisatie en essentieel voor gerichte sturing en het beperken van risico's. Daar valt of staat eigenlijk alles mee.

Algemene vacatures

Met de komst van nieuwe ICT kan iedereen tegenwoordig over heel veel data beschikken, maar het is nog lastig voor te stellen wat je er allemaal mee kunt. Er werken nog nauwelijks informatiedeskundigen in het publieke werkveld. De vacatures op dit gebied zijn vaak algemeen of zoekend opgesteld. Zo zoekt een grote MBO-opleiding bijvoorbeeld een medewerker informatievoorziening met drie tot vijf jaar ervaring, die bij haar sollicitatie zelf een plan mag opstellen. Als dit aanspreekt, wordt de kandidaat uitgenodigd het plan te presenteren.

Ook een dergelijke advertentietekst toont aan hoezeer het informatiemanagement nog in de kinderschoenen staat. Daar waar partijen al wat verder zijn, worden specifiekere zaken gevraagd. Een dergelijke organisatie heeft dan vaak ook al een informatieplan waarin de ambities van de organisatie zijn verwoord en waarbij ze iemand zoeken om dit verder vorm te geven.

Achter de feiten aan

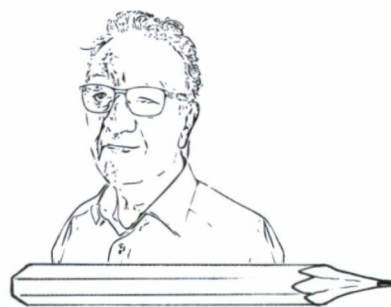
Als het beleid niet scherp is kan je gemakkelijk verdwalen in de veelheid van informatie die tegenwoordig beschikbaar is. Er komt van alle kanten informatie op je af en bestuurders en partijen van buiten komen regelmatig met nieuwe vragen waarop je je nog niet hebt kunnen voorbereiden. Als je dan niet goed over je informatiestructuur hebt nagedacht loop je steeds achter de feiten aan.

Zelf in huis

André van Delft van DEMO Consultants: "Een informatiemanager of hoe je hem ook mag noemen, werkt zowel proces- als projectmatig en heeft een duidelijke visie op de informatiestructuur. Het is geen software of ICT-specialist, maar heeft er wel affiniteit en ervaring mee. Het is belangrijk dat hij opereert vanuit de eigen organisatie. Alleen zo kan hij of zij op het nodige draagvlak rekenen en de juiste afstemming tussen de diverse afdelingen en teams worden gegarandeerd."

Frits

Democratische besluitvorming

Luisteren politici wel naar het werkveld? Prof. mr. Herman Bröring, Hoogleraar integrale rechtsbeoefening aan de Rijksuniversiteit Groningen, vindt van niet. Projecten als de aanleg van een windpark of de uitbreiding van een vliegveld, maar ook de gasboringen in Groningen, hebben in het dichtbevolkte Nederland veel impact voor haar bewoners. Van belang is, dat zij tijdig, juist en volledig worden geïnformeerd en dat hun inbreng serieus wordt genomen. De rijksoverheid onderschrijft keer op keer het belang ervan, maar heel vaak gedraagt zij zich er niet naar. Betrokkenen worden pas geïnformeerd als de plannen al in vergevorderd stadium zijn.

Dat minister en ambtenaren zo naïef zijn dat zij de onrust en boosheid niet zagen aankomen, is onwaarschijnlijk. Misschien is de verklaring dat de regering ondanks haar bewering van het tegendeel zelf toch niet geloofd in communicatie, transparantie en participatie, of dat zij burgers onderschatten. Bröring: "Hierin vergissen zij zich. Niet voor niets waren het dezelfde burgers die fouten in geluidsberekeningen hebben opgemerkt." En de Groningers hebben inmiddels opnieuw gelijk gekregen van de Raad van Staten, omdat het besluit om de komende vijfjaar bijna 22 miljard kuub gas uit de Groningse grond te pompen, niet goed was onderbouwd en eerst de risico's voor de duizenden Groningers in kaart moet worden gebracht.

Financiële en economische overwegingen voeren de boventoon in de

besluitvorming. Zoals het ministerie van Economische Zaken bij windparken een bondje met projectontwikkelaars vormde, zo trekt zij bij vliegveld Lelystad op met Schiphol. Het is deze dominantie van het financiële en economische denken, met achterstelling van het bewonersbelang en uitsluiting van bewoners, die het vertrouwen van burgers in de overheid aantast. Dat tegelijkertijd diezelfde overheid aanstuurt op het gezamenlijk zingen van het volkslied, versterkt alleen maar het wantrouwen en cynisme.

Nu denkt iedereen verschillend over de wenselijkheid van een maatregel van de overheid. De een heeft er de voordelen van, de ander de nadelen. Wie het conflict niet wil laten oplopen doet er verstandig aan burgers in een zo vroeg mogelijk stadium bij de besluitvorming te betrekken. Het is daarom volkomen begrijpelijk dat door deze kwesties zelfs de meest keurige burgers de overheid gaan wantrouwen. Om met Bröring te spreken: "Schaamt u zich niet voor uw naïviteit."

Diezelfde naïviteit zien we in het onderwijs. De samenleving verandert in rap tempo, waarop de overheid niet altijd een passend antwoord weet te vinden. Maar intussen worden leraren afgescheept met een sigaar uit eigen doos. Het wordt tijd voor een echt gesprek over de toekomst van het onderwijs; niet alleen in het belang van onze leerlingen en studenten, maar ook uit oogpunt van democratie.

Frits Wolters, Schoolfacilities

Pascal Strijdonk, coördinerend huismeester Brede Scholen Etten-Leur, is het daar helemaal mee eens. "Veel scholen laten bijvoorbeeld hun Meerjaren Onderhoudsplan voor hun gebouwen door iemand anders opstellen, maar het is veel beter het in eigen huis te doen. Dat geeft de mogelijkheid een beetje met de informatie te spelen en diverse opties tegen elkaar af te wegen als de situatie daar om vraagt."

Beter verbinden

Een informatiemanager in eigen huis kan ook allerlei informatie aan elkaar koppelen, bijvoorbeeld over het gebruik van ruimtes en het schoonmaakwerk, de kwaliteit van de gebouwen en de gebruikerstevredenheid en het financieel resultaat in relatie tot de onderwijsprestaties. Dergelijke informatie wordt nu nog nauwelijks gebruikt bij het managen van en de besluitvorming in het onderwijs. De informatiemanager is daarom misschien juist vooral een verbinder die ook bestuurders moet kunnen overtuigen van het belang van goede informatie.

Nieuw op de markt

In Contole!

Bouwstenen heeft een nieuwe publicatie over informatiemanagement voor vastgoed- en facilitymanagers in het onderwijs en bij gemeenten.

In de publicatie artikelen over de stand in het land rond informatiemanagement in de (semi) publieke sector, een artikel van de Algemeen Rekenkamer, de mogelijkheden van big data, ervaring bij de TU Delft, het verschil tussen data en informatie, de benodigde informatie om strategische te kunnen opereren, stappen om daar te komen en allerlei andere artikelen.

Net als in voorgaande jaren treft u ook in deze publicatie ook een overzicht van de op de markt beschikbare managementsystemen met hun functionaliteiten, technische specificaties en de beoordelingen van gebruikers.

Een hard copy van de publicatie kost € 25,- en kunt u bestellen door een e-mail te sturen naar inge@bouwstenen.nl. De systemen zijn ook te vinden op de website van Bouwstenen.

www.bouwstenen.nl

Dé gezonde zitzak

De ergonomische zitzakken van Terapy zijn multifunctioneel. Ze kunnen zowel binnen als buiten het klaslokaal worden gebruikt.

Tijdens lessen zodat kinderen met een speciale behoefte zich even af kunnen zonderen of tijdens de pauze door samen met anderen te relaxen of juist te ravotten in de lounge. Doordat de hoezen van deze zitzak gemaakt zijn van rekbaar katoen, vormt de zitzak zich volledig naar je lichaam en wordt je rug ondersteund. Hierdoor zitten kinderen in een actieve houding en zakken ze niet weg, zoals vaak gebeurt bij zitzakken die gemaakt zijn van zeilachtig materiaal. Ook gaan de producten lang mee, door de materialen van hoogwaardige kwaliteit. Bovendien zijn de hoezen afritsbaar, wasbaar en beschikbaar in 15 kleuren.

Speciaal voor onze lezers kun je de zitzakken tot en met 31 december 2017 met 10% korting bestellen. Gebruik hiervoor de code 'schoolfacilites' tijdens het bestelproces op

www.terapy.eu

Ei van Columbus

De meest milieuvriendelijke afvalbak is bedacht en ontworpen door Arjon Groeneweg en zal het uitstekend doen op scholen die intensief inzetten op het scheiden van afval. De vinding dingt inmiddels mee naar de ASN bank wereldprijs, natuur en milieu.

De afvalbakken zijn gemaakt van zevenlaags verlijmd Kraftliner karton. Daarmee zijn ze oersterk en na jaren gebruik voor honderd procent recyclebaar. Zie ze als een compact en trendy milieustraatje. Geen sta in de weg en op meerdere plekken te plaatsen. Ze zijn eenvoudig te openen en te sluiten en bovendien gemakkelijk hanteerbaar. De volumes variëren van twintig tot honderdvijftig liter.

Inmiddels vinden deze milieuvriendelijke afvalbakken gretig aftrek. Ze lijken het ei van Columbus in het vinden naar wegen die leiden tot beter en bewuster scheiden van afval.

www.afvalbox.net

Luchtzuiverende verf

Sigma Coatings introduceert een revolutionair product dat de functie van verf voorgoed kan veranderen. Sigma Air Pure is een biobased muurverf die de binnenlucht zuivert.

Vanaf het moment van aanbrengen filtert de Air Purifying Technology van Sigma 70% van de schadelijke formaldehyde uit de binnenlucht en zorgt zo gedurende meerdere jaren voor een beter klimaat op school. Weinigen realiseren zich dat de lucht binnen tot tien keer meer vervuurd is dan buiten, onder andere doordat meubels, bouwmaterialen en tapijten vluchtige organische stoffen – zoals formaldehyde – uitstoten. Tegenwoordig wordt steeds meer tijd binnen doorgebracht, in goed geïsoleerde gebouwen met vaak onvoldoende ventilatie, dus het verbeteren van de luchtkwaliteit is essentieel. Sigma Air Pure is geschikt voor het fraai afwerken van wanden en plafonds, en is verkrijgbaar in alle vermengbare kleurtinten bij het Sigma Service Center en verf-en-behangspecialisten.

www.sigma.nl

Opkomst van ratten

Onderzoek van Rentokil Pest Control heeft uitgewezen dat twee ratten bijna een half miljard nakomelingen kunnen produceren in slechts drie jaar tijd. Het interactieve project, genaamd 'De Opkomst van de Ratten', visualiseert het hoge tempo waarmee ratten zich voortplanten en toont hoe snel een rattenplaag uit de hand kan lopen.

Om te voorkomen dat je zelf last krijgt van een rattenplaag, is het belangrijk om voedsel goed op te bergen en afvalcontainers regelmatig te legen. Gooi ook geen etensresten naar buiten voor de vogels. Dit trekt namelijk ook ratten en muizen aan. Door deze tips op te volgen, verklein je de kans op rattenoverlast. Ratten kunnen ziektes zoals Salmonella, de rattenbeetkoorts, E.coli en de ziekte van Weil overbrengen. Daarnaast kunnen ratten door hun continue geknaag aan kabels, kortsluiting en brand veroorzaken.

Een visualisatie van de razendsnelle voortplanting van ratten en tips om overlast te voorkomen vindt u op

www.rentokil.nl

Cursus Binnenmilieu

Een gezond binnenmilieu voorkomt allerlei klachten en zorgt voor een prettig werkklimaat. De cursus Binnenmilieu zorgt voor gedegen kennis, zodat u de juiste beslissingen neemt.

Het onafhankelijk Adviesbureau voor een Gezond Binnenmilieu ontwikkelde deze cursus op basis van 35 jaar ervaring. U kunt de vierdaagse cursus volgen op 5, 12, 19 en 26 april 2018.

Om Gebouw Gerelateerde Klachten (GGK) te voorkomen en de Binnen Milieu Kwaliteit (BMK) te optimaliseren, komen de valkuilen die opdoemen op een gestructureerde en neutrale wijze aan de orde in deze cursus. Het uitgangspunt is om, zonder de vereiste zorgvuldigheid en betrouwbaarheid uit het oog te verliezen, snel resultaten te boeken. De "Building in Use Methode" methodiek is voor ons leidend. Deze procedure is niet gericht op het vaststellen van gelijk of ongelijk, maar op het werken naar een pragmatisch einddoel: een prettig en gezond binnenmilieu. Uitgebreide cursusinformatie kunt u vinden op

www.avegb.nl

10-14 Onderwijs in het regeerakkoord

Door: **Margareth Arnts**

“Sommige kinderen zijn gebaat bij een meer geleidelijke overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. De 10-14-scholen, een samenwerkingsvorm tussen basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs, voorzien in zo'n behoefte. Voor dergelijke vormen van samenwerking komt meer experimentele ruimte.” Zo staat er in het regeerakkoord.

Kinderen in de puberleeftijd verschillen enorm van elkaar en dat geldt ook voor het basis- en voortgezet onderwijs. De ontwikkeling van 10-14 Onderwijs past in het streven aan te sluiten bij de talenten van de individuele leerling en bij het streven naar een vloeiende overgang tussen de twee onderwijstypen. 10-14

Onderwijs staat voor vraaggestuurd onderwijs, waarin doorlopende en gepersonaliseerde leerlijnen vorm krijgen in persoonlijke ontwikkelplannen. Leerlingen worden – meer en meer – eigenaar van hun leerproces en ouders maken hier een wezenlijk onderdeel van uit. Het vervolgonderwijs op 12 jarige leeftijd wordt uitgesteld naar 14 jaar.

Vooraf inhoudelijk

Een doorlopende leerroute ontwikkelen tussen de bovenbouw van het basisonderwijs en de onderbouw van het vervolgonderwijs is op de eerste plaats een inhoudelijk vraagstuk. De samenwerkende scholen zoeken naar de pedagogische en de didactische aansluiting. Wat verwachten we van onze leerlingen, hoe differentiëren we, hoe laten we leerlingen

doorgroeien in hun proces van eigenaarschap van hun eigen leerproces? Wat kunnen we al wél – en wat kunnen we nog niet verwachten van hun zelfstandigheid? En hoe blijven we ouders betrekken bij de onderwijsontwikkeling van hun kinderen, zijn allemaal vragen die onderwerp van afstemming en verdieping zijn. De antwoorden op de vragen zijn de bouwstenen voor de inhoudelijke vormgeving van het 10-14 Onderwijs.

Inmiddels van start

Op dit moment zijn 6 PO en VO scholen daadwerkelijk gestart met 10-14 Onderwijs. Circa 20 –25 initiatieven zijn ‘in ontwikkeling’ en zo'n 80 tot 90 PO en VO besturen zijn (meer dan) geïnteresseerd. De inhoudelijke uitgangspunten van de 10-14 Onderwijsscholen verschillen

niet zo heel veel van elkaar. De wijze waarop de scholen organisatorisch vormgegeven worden des te meer. Er is duidelijk geen sprake van een blauwdruk. De organisatie is afhankelijk van een onderwijskundige visie. Maar zeker ook van de aanwezige (bestuurlijke) samenwerkrelatie van de besturen basisonderwijs-voortgezet onderwijs of de positiebepaling van de basisscholen t.o.v. elkaar in een bepaalde regio. En het maakt een wereld van verschil uit of je als bestuur een groot aantal basisscholen hebt die leerlingen kunnen toeleiden naar hun 10-14 school, of dat er sprake is van een ' rurale omgeving' waarin sprake is van eenpitters en één middelgrote VO school.

Verschillende vormen

De verschijningsvormen van de 10-14 scholen zijn divers. De Tienerschool in Gorinchem is gestart als een aparte school voor leerlingen van groep 7 die afkomstig waren van verschillende basisscholen en waarvan de ouders de uitgangspunten van het geboden onderwijs onderschreven. In Zetten is in augustus 2017 De Overstap gestart. Alle leerlingen van groep 7 van de Dr. Lammerts van Buerenschool volgen het 10-14 Onderwijstraject. Na groep 8 stappen ze drempelloos over naar groep 9 van het Hendrik Pierson College.

In Harderwijk is het de intentie van de VO-school te onderzoeken in hoeverre basisscholen willen aanhaken bij hun Kunskapsskolan leerroute. Om daarmee een onderscheidende gepersonaliseerde leerweg aan te kunnen bieden aan de Harderwijkse leerlingen.

'De Tienerschool in Gorinchem is gestart als aparte school'

Voor welke verschijningsvorm men ook kiest, het basisonderwijs blijft staan voor de opdracht om leerlingen van groep 8 gekwalificeerd af te leveren richting een vervolgschool van hun keuze. Het VO staat voor de opdracht leerlingen na hun veertiende jaar maximaal bekwaam toe te leiden tot leerjaar 3 van VMBO, HAVO of VWO. Tenzij de school er voor heeft gekozen om een 0-18 leertraject te ontwikkelen. Dan stromen de leerlingen uit op het examenniveau VMBO-HAVO-VWO. In onderstaand schema is de opdracht van het VO in beeld gebracht.

Beschikbare ruimte

Wanneer gekozen wordt voor de verschijningsvorm van een aparte school vraagt ook de huisvesting van de groeiende groep leerlingen om eigen keuzes. Is een leegkomende basisschool geschikt om te verbouwen tot een 10-14 school? Of ben je als leerling van groep 8 juist toe aan een nieuwe uitdagende leeromgeving? Kan die gevonden worden in een aparte vleugel binnen de VO-school of voelt dat voor een aantal leerlingen als te groots en onveilig? De antwoorden op

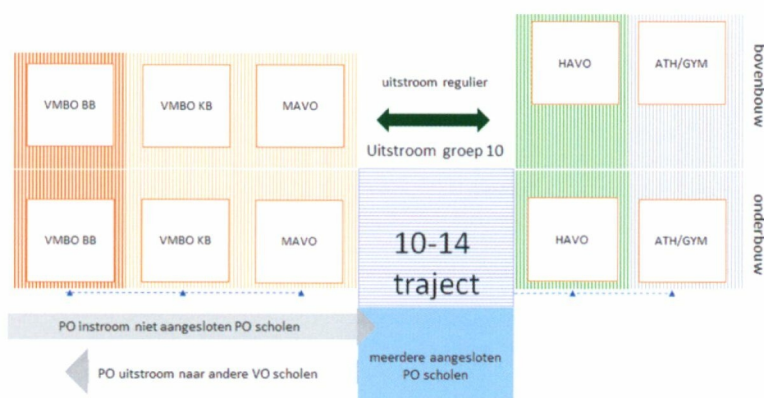
deze vragen hangen af van de visie op veiligheid, op het beeld van een uitdagende leeromgeving, op de intentie wel of niet gebruik te willen maken van de vaklokalen van een VO school. En hangen ook heel pragmatisch af van het wel of niet aanwezig zijn van beschikbare, bereikbare en betaalbare onderwijsruimte.

In samenwerking

De mogelijkheid om 10-14 Onderwijs organisatorisch en financieel mogelijk te maken is onderwerp van gesprek van de Kwartiermakersgroep Onderwijs 10-14 en van de PO en de VO Raad met het Ministerie van OC&W. Vooralnog is het zo dat leerlingen van 10-12 jaar vallen onder verantwoordingsstructuur, regelgeving en financiering van het Primair Onderwijs en leerlingen vanaf 12 jaar vallen onder de -structuur van het Voortgezet Onderwijs. In samenwerking en binnen convenanten van besturen is het zeker mogelijk om te komen tot een win-win door uitwisseling van inzet personeel en delen van facilitaire kosten waaronder de huisvesting.

Gedeelde intentie

De ervaringen van de startende initiatieven zijn positief. En intensief. Want maatwerk organiseer je niet op een achternamiddag. Niet in het basisonderwijs en al helemaal niet in het voortgezet onderwijs, waar de organisatie meestentijds nog gebaseerd is op klassenladers van gemiddeld vijftientig tot dertig leerlingen, op vaste lesroosters van vijftig minuten en op vakdisciplines. Samen vorm geven aan 10-14 Onderwijs is een proces van zoeken en samenwerken tussen basisscholen en voortgezet onderwijs. Dat is ook een proces van openstaan voor elkaar en vooral een proces van een gedeelde intentie om de (veel gehoorde) slogan waar te maken: We halen er uit wat erin zit!

In een slim
schoolgebouw
leer je beter!

Verduurzaming van schoolgebouwen

Door: **Marco van Zandwijk**

Schoolbesturen en gemeenten gaan steeds vaker voor een gezond, duurzaam en betaalbaar schoolgebouw. Dit blijkt uit de meer dan 80 praktijkvoorbeelden die inmiddels op de website van de Green Deal Scholen te vinden zijn. Om alle beschikbare informatie te kunnen delen worden meerdere informatiebladen opgesteld.

Informatieblad 1: Leeswijzer Duurzame kwaliteitseisen

Het eerste informatieblad helpt schoolbesturen en gemeenten eenvoudig op weg met de keuze voor een hulpmiddel om bestaande schoolgebouwen te verduurzamen. Om te zien op welke manier de hulpmiddelen inzetbaar zijn bij het verduurzamen en verbeteren van onderwijsvastgoed liet de Green Deal Scholen de door schoolbesturen en gemeenten meest gebruikte hulpmiddelen door W/E adviseurs onderling vergelijken: het Programma van Eisen

(PvE) Frisse Scholen, GPR Gebouw en het Kwaliteitskader Huisvesting. Met de uitkomsten is een online leeswijzer opgesteld. Deze zet de drie hulpmiddelen naast elkaar. Het informatieblad geeft een antwoord op veel gestelde vragen als hoe en wanneer de hulpmiddelen worden gebruikt, hun werkwijze, opbouw en wettelijke grondslag.

De praktijk leert dat het gebruik van de genoemde hulpmiddelen bij de afweging rondom renovatie of een nulmeting van de bestaande gebouwen voorraad goed in staat zijn het verbeterpotentieel zichtbaar maken en ambities te formuleren. Door als gemeente en schoolbestuur zicht te hebben op dit verbeterpotentieel kunnen keuzes worden gemaakt, de financieringsbehoefte worden bepaald, prioritering plaatsvinden en tussentijds en achteraf op het resultaat worden getoetst. Dat de hulpmiddelen elkaar niet hoeven te bijten maar juist aanvullend voor elkaar kunnen zijn blijkt uit de wijze waarop deze zijn ingezet bij twee ge-

renoveerde scholen in de gemeente Utrecht en Rotterdam.

Informatieblad 2: 80 inspirerende praktijkverhalen

Op de website van de Green Deal Scholen worden inmiddels tachtig praktijkervaringen gedeeld door mensen die in het onderwijs werken. Door creativiteit en samenwerking met externe deskundigen blijkt er in de praktijk veel meer mogelijk dan gedacht. Het informatieblad helpt schoolbesturen en schoolleiders mogelijke verduurzamingsmaatregelen in beeld te krijgen die passen bij de eigen situatie. Dit door te laten zien hoe collega-schoolbesturen het hebben aangepakt.

Om binnen de praktijkervaringen snel te kunnen zoeken naar ervaringen die aansluiten bij de situatie van de school, kan op de website gebruik worden gemaakt van (zoek)filters. Zo kunnen de ervaringen worden gefilterd op bouwjaar, budget, maatregelen of de onderliggende motivatie om te verduurzamen. In

het opgestelde informatieblad is daarnaast ook een opdeling gemaakt in een aantal categorieën. Ook deze indeling in categorieën moet het zoeken binnen de praktijkervaringen makkelijker maken. Het informatieblad sluit af met enkele praktijkverhalen die het verdienen het om apart genoemd te worden vanwege hun lef, visie of de bijzondere oplossing die is gerealiseerd.

“Met een integrale gebouw aanpak wordt niet alleen het energieverbruik flink teruggedrongen, maar kan ook de leeromgeving worden verbeterd.”

Informatieblad 3: Verduurzamen door anders contracteren

Om de huidige gebouwvoorraad te verduurzamen wordt regelmatig gewezen op de mogelijkheden van ‘anders contracteren’. Uit gesprekken met ervaringsdeskundigen blijkt verduurzaming een mooie bijvangst voor wie anders durft te contracteren. Dit informatieblad brengt de motieven en voorwaarden hiervan in beeld. Het informatieblad geeft antwoord op veel gestelde vragen als; Waarom zou ik anders gaan contracteren en wat is er anders aan? Is mijn organisatie al ingericht om anders te gaan contracteren en hoe kan daarvoor draagvlak ontstaan? Voor het verkrijgen van antwoorden op deze vragen organiseerde de Green Deal Scholen samen met Bouwstenen voor Sociaal en de PO-Raad in het voorjaar van 2017 een werkbijeenkomst met twaalf schoolbesturen. Niet iedere organisatie blijkt er al rijp voor. De praktijk leert dat er aan een aantal voorwaarden moet worden voldaan om andere vormen van contracteren tot een succes te maken. Voor dit informatieblad liet de Green Deal Scholen Bouwstenen voor Sociaal die voorwaarden en een drie-tal motieven in kaart brengen.

“Een nieuw contract voor het onderhoud van het schoolgebouw biedt de uitgelezen kans om ook de energieprestaties in het contract mee te nemen.”

Green Deal Scholen

De Green Deal Scholen heeft in de afgelopen twee jaar veel kennis gebundeld. Op de online kennisportal GreenDealScholen.nl is alles te vinden over het maken van beleid, het besparen van energie, het verbeteren van het binnenklimaat en het regelen van financiering. Ook de medewerkers van de Helpdesk helpen u graag op weg. Vragen kunnen gesteld worden aan de helpdesk, per mail info@GreenDealScholen.nl of telefonisch 085-3032602 (ma t/m do).

De (vier) informatiebladen uit dit artikel zijn te downloaden als pdf via www.GreenDealScholen.nl.

Zelf ook een goede praktijkervaring of geslaagde businesscase van een duurzaam gerenoveerde school? Deze kan worden gemeld via de website www.GreenDealScholen.nl

Informatieblad 4: Inzicht in geslaagde businesscases

Elke verbetering aan het schoolgebouw kost geld. De kunst is om dat bedrag slim terug te verdienen. Praktijkervaringen op de website van de Green Deal Scholen laten zien dat het besluit om wel of niet te starten met het doorvoeren van verbetermaatregelen start met het inzichtelijk maken van een zogenaamde businesscase. Een goede business case geeft antwoord op de vraag waarom het project zinvol is om uit te voeren. Het vormt daarmee een onderbouwing voor een investeringsbeslissing. Maar hoe stel je nu als schoolbestuur een business case op? Daarover gaat dit 4e informatieblad.

Voor dit informatieblad is in samenwerking met de werkgroep scholen binnen het Deltaplan Duurzame Renovatie van de Dutch Green Building Council een format uitgewerkt voor het opstellen van de businesscase. Zo hoeven schoolbesturen niet steeds zelf opnieuw het wiel uit te vinden. Het format biedt schoolbesturen structuur voor het gesprek met marktpartijen, maakt duidelijk welk investeringsbedrag te

verantwoorden is, kan helpen met het vinden van financieringsmogelijkheden en maakt ervaringen die daarmee worden opgedaan voor een grotere groep deelbaar.

Voor het opstellen van een businesscase rondom verduurzaming van schoolgebouwen is het belangrijk inzicht te hebben in de uitgangssituatie. Om een integrale afweging te kunnen maken dient er ook een (duidelijk) beeld te zijn van het ontwikkelperspectief van de school (denk aan de levensduurverwachting) en de bredere context (IHP en DMOP). Voor het informatieblad zijn de achterliggende businesscases van tien van de 80 praktijkervaringen inzichtelijk gemaakt.

“Onderwijsorganisaties hebben behoefte aan aanpakken die zich bewezen hebben. De tijd van mooie verhalen en vrijblijvendheid is duidelijk voorbij.”

Dit artikel wordt u aangeboden door: Green Deal Scholen
info@GreenDealScholen.nl
085 - 303 26 02 (ma t/m do)

Gezien & gelezen

Samen beter

Hoe moet de rol van gemeenten in het onderwijsdomein worden geactualiseerd nu rondom het onderwijs bestuurlijk zoveel is veranderd? De Onderwijsraad heeft zich gebogen over de vraag of de rol van gemeenten op onderwijs-terrein nog wel passend is.

Hun bevindingen zijn recent vastgelegd in een lijvig rapport 'Decentraal onderwijsbeleid bij de tijd'.

Landelijk beraad

De Onderwijsraad roept het Rijk op om een breed samengesteld landelijk beraad te organiseren en geeft tien principes mee als denk- en afwegingskader. In aanvulling daarop formuleert de raad bovendien zeven agendapunten voor dat beraad. Deze betreffen thema's waarbij duidelijk sprake is van spanningen tussen gemeenten en schoolbesturen of tussen de formele regeling en de praktijk van decentraal onderwijsbeleid.

Ondersteunend

Punt zes zoomt in op meer gezamenlijkheid bij onderwijshuisvesting. Gemeenten gaan over nieuwbouw, schoolbesturen zorgen voor het onderhoud. Wie over de renovatie gaat, is vaak onduidelijk. Centrale vraag moet zijn hoe hun gezamenlijke verantwoordelijkheid op het gebied van huisvesting beter wordt opgepakt. De raad adviseert te zoeken naar modellen en vormen waarmee beide partijen vanuit hun eigen rol uit de voeten kunnen. Het komt daarbij aan op een meerjarenperspectief, prikkels tot doelmatige keuzes en mogelijk-

heden om huisvestingsbeleid meer ondersteunend aan onderwijskundig beleid te maken.

Inspireren

Er zijn vormen van doordecentralisatie waarbij schoolbesturen collectief in plaats van individueel verantwoordelijk worden voor de huisvesting en ook zijn er al oogo's die zijn uitgegroeid tot een platform waar gemeente en schoolbesturen gezamenlijk beslissen. Deze voorlopers kunnen anderen inspireren.

Zowel een samenvatting als de volledige rapportage vindt u op de site van de Onderwijsraad. Een papieren versie is ook te bestellen.

www.onderwijsraad.nl

Make it work

Hogeschool van Amsterdam (HvA) en brancheorganisatie Nederland ICT gaan structureel samenwerken om hoogopgeleide werkzoekenden zonder ICT-achtergrond om te scholen tot ICT'ers. Medio oktober tekenden beide organisaties een overeenkomst.

Onder invloed van digitalisering is de arbeidsmarkt de afgelopen jaren sterk veranderd. De vraag naar specifieke digitale vaardigheden groeit sneller dan het huidige aanbod kan bijhouden. Tegelijkertijd hebben veel hoogopgeleiden een baan die niet past bij de richting van hun gevolgde opleiding.

Het Make It Work-programma van de HvA lost deze mismatch op door een programma van elf maanden aan te bieden voor ICT-functies. Kandidaten worden door inhoudelijke modules, projecten, coaching en interview opgeleid tot software engineer, business analyst of cyber security specialist. Ze worden hierbij geholpen door bedrijven die ze na het succesvol afsluiten van het eerste semester een baan aanbieden. Cursisten ontvangen na afloop een certificaat op hbo-bachelor niveau.

Inmiddels hebben 145 cursisten via Make IT Work een baan gevonden. Op dit moment hebben 55 bedrijven zich aangesloten bij Make IT Work als werkgever. Op de website van Make IT Work is meer informatie te vinden over het omscholingstraject.

www.hva.nl/makeitwork.nl

MBO en arbeidsmarkt

Negen samenwerkingsverbanden tussen mbo-scholen en bedrijven krijgen circa 9 miljoen euro van het ministerie van OCW om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren.

De negen projecten in de zorg en welzijn, bouw, media, ondernemerschap en beveiliging krijgen geld uit het Regionaal Investeringsfonds dat mbo-studenten beter wil voorbereiden op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt. De totale investering van bedrijfsleven, onderwijs en overheid komen in deze ronde uit op circa 27 miljoen euro.

Vernieuwing onderwijs en aansluiting arbeidsmarkt staan centraal in de nieuwe toekenningen. Drie voorbeelden: ROC van Twente met de Twentse Zorgacademie, een innovatieve leerwerk-, oefen- en testomgeving. Het Albeda College, als penvoerder van de samenwerkingschool Techniek College Rotterdam van Albeda en Zadkine, met een Practoraat Cloud Engineering om de ICT-opleidingen beter te laten aansluiten op de eisen en wensen van de betrokken bedrijven. En het onderwijsprogramma 'De Rotterdamse Plus' van Albeda/Zadkine/Hoornbeek College om meer medewerkers met een mbo niveau 2 opleiding een plek te geven in de verpleeghuiszorg in de regio Rotterdam.

Doel van het Regionaal

Investeringsfonds is mbo-studenten nog beter voor te bereiden op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt, door hen al tijdens hun studie te laten werken met state of the art-technieken en -methoden. Met deze toekenningen zijn er in totaal 103 samenwerkingsverbanden tot stand gekomen.

Nieuwe ronde aanvragen

Samenwerkingsverbanden van scholen en bedrijven hebben volgend jaar nog twee kansen om plannen in te dienen voor het Regionaal Investeringsfonds. De eerstvolgende aanvraagperiode is januari 2018.

www.investeringsfondsmbo.nl

Groen Kennisnet

Informatie over en kennis van de lectoraten in het groene hbo en scripties van studenten zullen binnenkort te vinden zijn op Groen Kennisnet. Dat hebben de vier groene hogescholen (Aeres Hogeschool, HAS Hogeschool, Hogeschool Van Hall Larenstein en Hogeschool Inholland Delft) en Groen Kennisnet met elkaar afgesproken. Hiermee willen de groene hbo-instellingen en Groen Kennisnet elkaar versterken bij de circulatie van kennis voor voedsel en groen voor onderwijs, bedrijfsleven en samenleving.

De groene hbo-instellingen ontwikkelen via hun onderwijs en lectoraten kennis als resultaat van praktijkgericht onderzoek. Het betreft kennis in de vorm van publicaties van lectoren en leden van hun kenniskringen en onderzoeksverslagen/scripties van studenten. Deze kennis is van groot belang voor de professionalisering van docenten en de vernieuwing van onderwijs, maar heeft daarnaast ook haar waarde buiten de schoolmuren voor de beroepspraktijk en de samenleving.

Open access

De vier groene hogescholen hebben stappen gezet om hun publicaties Open Access via hun eigen media ter beschikking te stellen. Dit wordt gegenereerd naar verschillende platforms zoals HBO Kennisbank en nu komt daar ook Groen Kennisnet bij. De hogescholen geven daarmee invulling aan nationaal en EU-beleid en aan de doelstellingen van het Nationaal Plan Open Science van het hoger onderwijs en de onderzoeksinstellingen in Nederland. Daarin is vastgelegd dat alle publicaties van lectoren/(docent-)onderzoekers, docenten en studenten uiterlijk 2020 Open Access beschikbaar moeten zijn.

stellingen in Nederland. Daarin is vastgelegd dat alle publicaties van lectoren/(docent-)onderzoekers, docenten en studenten uiterlijk 2020 Open Access beschikbaar moeten zijn.

Voordelen

De ontsluiting van deze kennis via Groen Kennisnet past in die afspraak en levert belangrijke voordelen op. In combinatie met de andere collecties kennisbronnen in Groen Kennisnet wordt de kennisdoorstroming in het groen onderwijs en benutting van deze kennis en expertise verbreed en versterkt. Voor hogescholen en hun lectoraten draagt deze vorm van kennisverspreiding bij aan hun profilering en de benutting van de door hen ontwikkelde kennis en expertise in het groene domein. Voor docenten (vmbo, mbo en hbo) en studenten (hbo, mbo) levert de toegang tot deze kennisbronnen een bijdrage aan hun professionalisering en ontwikkeling.

Meer informatie

Met behulp van een hoogwaardige technische infrastructuur verzamelt en ontsluit Groen Kennisnet op duurzame wijze betrouwbare en actuele kennisbronnen voor het domein voedsel en groen op www.groenkennisnet.nl. Gebruikers hebben kosteloos toegang tot deze kennisbronnen. Met bijna een half miljoen kennisbronnen is Groen Kennisnet de grootste Nederlandstalige verzameling collecties met betrouwbare en actuele kennisbronnen voor het domein voedsel en groen. Groen Kennisnet (GKN) is een project van Wageningen University & Research.

www.groenkennisnet.nl

Anders contracteren 'ontzorgt', verduurzaming bijvangst

Door: Door Bouwstenen in samenwerking met Green Deal Scholen

“Sinds de oplevering van het gebouw in 2009 hadden we veel last van storingen”, zegt Nihad Mesevic, teamleider vastgoedbeheer en technische projecten bij Vastgoed- bedrijf Enschede. Hij doelt daarbij op het Nationale Muziekkwartier in het centrum van zijn gemeente en somt op: ontevreden gebruikers, te hoge kosten en wel 64 externe partijen die bij het pand waren betrokken.

In eerste instantie was dat, vanwege onvoldoende capaciteit in eigen gelederen, de voornaamste reden om het technisch beheer en preventief en correctief onderhoud uit te besteden via een Europese niet-openbare EMVI-aanbesteding voor twintig jaar.

Energieteam

En wat blijkt anno 2017? In zes jaar tijd is het aantal storingen met meer dan de helft afgenomen. Dat heeft geleid tot een forse besparing op het storings budget. Bovendien is het energieverbruik van het theater met zestien procent afgenomen. “Minder sores was dan weliswaar de aanleiding om anders te contracteren, de bijvangst is absoluut de moeite waard. Lagere energiekosten en duurzamer. Het draagvlak onder de huurders is enorm verbeterd. In 2015 is er een energieteam met de gebruikers opgericht om het energiebewustzijn te verhogen.” Voor Enschede is deze eerste stap aanleiding om op de ingeslagen weg door te gaan. In 2031 moet dertig procent van de energie uit duurzame bronnen komen. “Maatregelen om verduurzaming te stimuleren worden nu al genomen door slimme en betere inregeling van klimaatinstallaties en zonnepanelen op het dak. Ook is er onderzoek gedaan naar de toepassing van LED-verlichting en efficiëntere transportpompen” zegt Mesevic nog.

Innovatiepartnerschap

Vanzelfsprekend kan bij nieuwbouw meteen op verduurzaming worden ingezet bij het aangaan van een verbintenis. Tenminste, als er geen ‘traditioneel traject’ wordt doorlopen. Hof van Twente is daarvan een voorbeeld. Drie schoolbesturen, kinderopvang en de gemeente gaan hun groene droom realiseren door een innovatiepartnerschap aan te gaan. Ze hebben de primeur, want deze vorm van aanbesteden is wel al bekend in de weg- en waterbouw. “In de traditionele aanbesteding bij nieuwbouw wordt voor de laagste prijs gegaan. Doelen op het gebied van klimaatbeheersing en duurzaamheid worden dan niet gehaald en je kijkt bovendien naderhand aan tegen hoge onderhoudskosten”, vertelt Rolf Dwars namens de schoolbesturen KOMT, Marcant-BSV en OPO Hof van Twente. Bij het innovatiepartnerschap gaat het om slim (ontwikkelen, onderhoud en exploitatie), simpel (functioneel en dienstbaar aan de gebruiker) en sciene (innovatieve toepassingen). “Je hebt een langdurige relatie met elkaar en gebruikers en marktpartijen gaan dus gezamenlijk zoeken naar ‘best value’.

Communicatie en vertrouwen

De motieven om te zoeken naar andere contractvormen zijn meestal vrij praktisch. Het onderhoud groeit de organisatie boven het hoofd, er is teveel gedoe of iemand gaat met pensioen waardoor kennis en expertise verdwijnt. Dan komt de continuïteit in het onderhoud op de tocht te staan. Anders contracteren gaat met name over een andere manier van denken, handelen, kennis, kunde en cultuur. De uitbestedende partij moet goed duidelijk maken wat hij wil en de uitvoerende partij vervolgens wat ruimte geven om daaraan invulling te geven. Steeds met de focus op resultaat. Omdat het best lastige materie is, zowel inhoudelijk als contractueel (de beruchte kleine lettertjes), kan het raadzaam zijn een specialist op dat gebied aan te trekken. “Onze wensen waren helder. Een flexibel, compact gebouw en zo onderhoudsarm mogelijk. Een frisse school en inzetten op optimale levensduurkosten,” vertelt directeur Financiën, ICT en Beheer Augustijn van het Erfgooiers College in Huizen.

In welke vorm de vernieuwbouw wordt gegoten, is nog niet bekend. Toch gaat de spade medio 2018 in de grond. “Er is goed gecommuniceerd, we hebben alle vertrouwen in onze adviseur als intermediair, want hij heeft kennis van technieken, materialen, energie en onderhoud. De bouwer wordt nu uitgedaagd het maximale te leveren en dat betekent voor ons zekerheid voor een lange termijn.”

De Stichting voor christelijk primair onderwijs Chrono in Hardenberg heeft inmiddels al tien jaar ervaring met het uitbesteden van het onderhoud van hun vijftien schoolgebouwen. Vanaf 2015 is daar ook het buitenonderhoud bijgekomen. “Jaarlijks worden alle gebouwen geïnspecteerd. Vervolgens kun je werkzaamheden prioriteren en clusteren,” zegt Dalida Harders, beleidsmedewerker huisvesting en financiën. “Ook het opstellen van een MJOP wordt ons uit handen genomen. Uitbesteden ‘ontzorgt’ onze schooldirecteuren.” Over duurzaamheid zegt ze nog: “Wij vinden dat erg

belangrijk. Als het om aanpassingen gaat aan het gebouw dan is dit vrij kostbaar en nemen we dit mee op het moment van renovatie of nieuwbouw van één van onze scholen. Hierbij willen we streven naar BENG (bijna energieneutrale gebouwen). Bij nieuwbouw staan wij beslist open voor anders contracteren.

“Je hebt een langdurige relatie met elkaar en gebruikers en marktpartijen zoeken naar ‘best value’.

Voorwaarden voor succes

Kennis en ervaring

- Kennis en ervaring met de mogelijkheden van anders contracteren, risicomangement en contractmanagement (wordt vaak ingehuurd)
- Zicht op haalbaarheid en kansen en risico's bij elk van de contractpartners
- Samenwerkingscompetenties, goed vragen kunnen stellen

Focus organisatie

- Niet op techniek en kosten maar op het beoogde doel
- Hetzelfde doel voor ogen qua inhoud, geld, samenwerking en continuïteit
- Zowel oog voor het eigen belang als die van de contractant

Informatie en systemen

- Relevante, betrouwbare en actuele informatie

- Informatie over zowel het gebouw als over het (energie) gebruik en gebruikersgedrag
- Ook sturingsinformatie en relevante informatie voor de levensduurbenadering
- Gelijke informatie op relevante onderdelen (informatie delen, systemen koppelen, samen systeem gebruiken)

Besturing en beheersing

- Ambities helder en weten waarop je wilt sturen (voortvloeiend uit de organisatiedoelen)
- Sturen op waarden, met duidelijke KPI's (ook zachte kpi's over bijvoorbeeld samenwerking)
- Voldoende middelen (tijd, geld, competenties)
- Financiële kaders helder en doorvertaald naar contractant (gebouwgebonden, per deelpartij of totale contract)

- Open begroting en managementrapportages vanuit contractant als basis voor vertrouwen en gesprek
- Helder managementrapportages over kosten, geleverde kwaliteit, risico's en kansen.

Rollen en samenwerking

- Klik tussen de organisaties
- Helder doel en hoe partijen zich tot elkaar verhouden qua verantwoordelijkheden en risico's
- Helder kaders met duidelijke afspraken en ruimte om te handelen en in te spelen op nieuwe ontwikkelingen
- Helder over verrekeningen en betalingen
- Helder voor hoe lang partijen aan elkaar verbonden zijn en voorwaarden voor ontbinding

Wet zet preventie-medewerker in de schijnwerpers

Door: NISHV

Scholen willen graag veilige omgevingen zijn, maar ze hebben te weinig knowhow om dat te realiseren. Dat zegt John Jongenelen, gecertificeerd hoger veiligheidskundige en docent bij FiAC/NISHV. "Het is net als in het verkeer. Je wilt wel veilig rijden, maar je hebt geen rijbewijs, dus je kent de spelregels niet. Een preventie-medewerker kan helpen om dat probleem op te lossen."

Met de veiligheid in scholen is het in grote lijnen wel in orde, maar er zijn altijd elementen waar aandacht aan besteed moet worden. Zoals het voorkomen van werkdruk, het schoolveiligheidsplan en de veiligheid in praktijklokalen. "Risico nul bestaat niet. Maar je kunt de risico's door organisatorische en technische maatregelen of door voorlichting wel terugbrengen naar een aanvaardbaar niveau."

Jongenelen adviseert scholen bij het verbeteren van de arbeidsomstandigheden. De Arbocatalogus is daarbij een belangrijk referentie kader. Het is de concrete vertaling van de prestatie-eisen voor het onderwijs vanuit de Arbowet. De Arbocatalogus geeft partijen op basis van objectieve criteria de gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan.

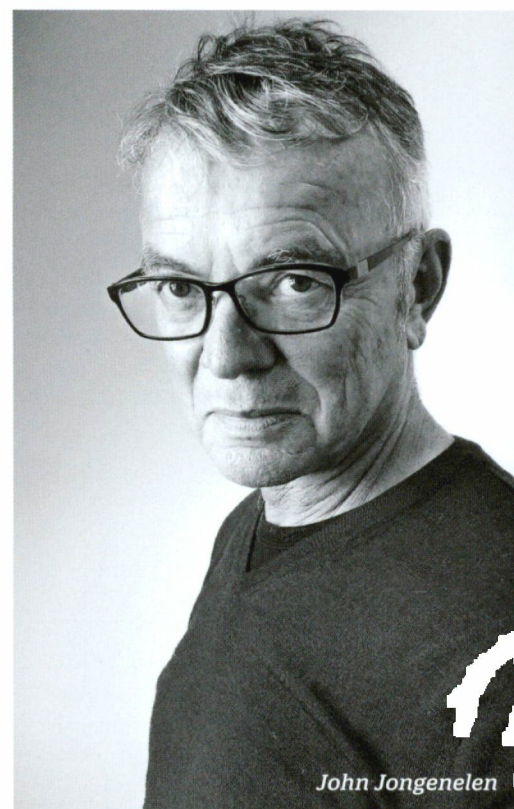
Bewust veilig

Als een school verbetering van de arbeidsomstandigheden van de medewerkers en de leerlingen serieus wil aanpakken is een RI&E een

nuttig instrument. Daarbij wordt een soort thermometer in de organisatie gestoken waarmee de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden wordt beoordeeld. Daarna gaat de school op een systematische manier aan de gang met verbeteringen. Alle medewerkers worden daarbij betrokken en de Arbocatalogus kan worden gebruikt als hulpmiddel.

De eigen ambities zijn de belangrijkste ingrediënten voor een veilige school en het beleid op het gebied van schoolveiligheid, werkdruk, inkoopbeleid, etc. is het vertrekpunt. Een andere succesfactor is de betrokkenheid van de organisatie. "Als een school bewust is van veiligheid zie je dat overal terug. Dan is het vanzelfsprekend dat men er bijvoorbeeld bij het kopen van kwastenreiniger rekening mee houdt dat daar geen schadelijke oplosmiddelen in zitten. En dat er productinformatiebladen worden meegenomen om medewerkers te instrueren hoe het product moet worden gebruikt en opgeslagen. Veiligheid zit dan in het DNA van die school."

Uiteraard mag het streven naar veiligheid niet leiden tot paranoia. Dat wordt voorkomen door een pragmatische benadering van de veiligheidssituatie, kennis van de materie en een gestructureerd plan van aanpak. De preventie-medewerker, die elke school moet hebben, heeft daarbij een centrale rol als coördinator en toezichthouder.

John Jongenelen

Schoolbesturen zijn sinds juli 2017 verplicht om in overleg met de MR een preventie-medewerker aan te stellen.

Preventiemedewerker

Schoolbesturen zijn al jaren wettelijk verplicht om een preventiemedewerker aan te stellen. Door een wetswijziging is het sinds juli 2017 verplicht om dat in overleg te doen met de MR. Dat betekent dat het bestuur moet onderbouwen welke eisen er aan de preventiemedewerker worden gesteld. Het gevolg is dat de functie formeel wat steviger in de schoolorganisatie is verankerd en dat de positie van de preventiemedewerker is verbeterd.

Belangrijke taken van de preventiemedewerker zijn het (mede-) opstellen van een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), adviseren van en samenwerken met de MR over maatregelen voor een goed arbeidsomstandighedenbeleid, en deze maatregelen (mede) uitvoeren. In zijn nieuwe rol werkt de preventiemedewerker als adviseur intensiever samen met de bedrijfsarts en andere arbodienstverleners, zoals een veiligheidskundige.

Een preventiemedewerker moet over voldoende kennis beschikken. Hij krijgt een goede start als zijn opleiding meteen wordt gevolgd door het uitvoeren van een risico-inventarisatie, samen met een veiligheidskundige op zijn school. Dan is de preventiemedewerker bij alle gesprekken en tijdens de rondgang door het gebouw aanwezig. "De kennis die de preventiemedewerker van de organisatie heeft is onovertroffen. Door de combinatie van die kennis met een training-on-the-job wordt hij als het ware mede-eigenaar van de RI&E. Want dat is zijn agenda, op basis waarvan hij periodiek terugkoppelt naar de MR om te rapporteren of geplande acties volgens afspraak zijn uitgevoerd en afgerond."

Kennis én verantwoordelijkheid

Een deel van de preventietaken kan bij andere medewerkers dan de preventiemedewerker worden neergelegd. Dat is wettelijk toegestaan, mits het formeel in de functieomschrijving wordt vastgelegd. In organisatorische zin heeft dat veel praktische voordelen, omdat er beter gebruik wordt gemaakt van kennis die al in de organisatie aanwezig is, zoals in een scheikundelokaal. "Wie weet er nou meer van scheikunde en gevaarlijke stoffen dan de docent of de TOA? Dan is het toch raar als buitenstaanders als de facilitaire dienst of een preventiemedewerker verantwoordelijk zijn voor veiligheidsinformatiebladen, de veilige opslag van die middelen en het juiste gebruik van de zuurkast?"

Het is aan te bevelen om in praktijklokalen waar wordt gewerkt met machines of gevaarlijke stoffen de vakdocenten en de TOA's formeel verantwoordelijk te maken voor preventietaken. Docenten staan daar meestal wel voor open, want in hun dagelijkse praktijk zijn ze toch al verantwoordelijk voor toezicht en instructie. Het is voor hen bovendien een kleine moeite om terugkoppeling te geven naar de preventiemedewerker en aan te geven of de risico's wel of niet voldoende worden beheerst. Een andere slimme organisatorische tip is het benoemen van de vertrouwenspersoon voor de medewerkers tot 'preventiemedewerker psychosociale arbeidsbelasting'. Als vertrouwenspersoon krijgt deze medewerker toch al signalen over agressie en geweld. Als preventiemedewerker kan hij dat best anoniem terugkoppelen naar de organisatie, MR en/of de bedrijfsarts.

Dit artikel wordt u aangeboden door NISHV
Tel. 0252 - 340 413
info@nishv.nl
www.nishv.nl

Preventiemedewerker in het onderwijs

De preventiemedewerker assisteert de werkgever in de zorg voor de dagelijkse veiligheid en gezondheid binnen de onderwijsinstelling.

Om preventiemedewerkers praktische hulp te geven bij het uitoefenen van deze taak organiseert FiAC/NISHV de cursus 'Preventiemedewerker in het Onderwijs'.

Tijdens deze cursusdag leert de preventiemedewerker alles over zijn rol binnen de onderwijsorganisatie en de wijze waarop hij management en MR kan adviseren. Hij wordt daarbij uitgebreid geïnformeerd over de regelgeving vanuit de Arbowet en leert deze te vertalen naar de eigen specifieke schoolsituatie.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Taken, rol en positie van de Preventiemedewerker
- Arbo wetgeving
- Arbo-risico's in het onderwijs en in het schoolgebouw
- Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en Plan van Aanpak (PvA)
- Ongevallen, bijna-ongevallen en registratie
- Preventiemedewerker en de SHV/BHV organisatie
- Preventiemedewerker en zijn rol richting management en MR/OR
- Voorlichting, onderricht en communicatie naar medewerkers

Datum, plaats en kosten:

Deze cursus 'Preventiemedewerker in het Onderwijs' vindt plaats op woensdag 31 januari 2018 te Utrecht. De kosten bedragen € 350,- per persoon (vrij van BTW).

Meer informatie:

www.nishv.nl of bel 0252-340413

Beroep & branche

Nieuwe verhouding

Nieuwe verhouding schoolbestuur en gemeente steeds dichterbij.

Een stap verder op weg naar nieuwe spelregels in het land van onderwijshuisvesting! Het ministerie van Onderwijs heeft inmiddels subsidie beschikbaar gesteld om de plannen van de commissie Nijpels uit te gaan werken. Deze uitwerking gaat zorgen voor een aantal grote veranderingen in de verhouding tussen schoolbesturen en gemeenten. Onder leiding van Mike van Schoonderwalt en Gerhard Jacobs van HEVO worden de volgende voorstellen van de bestuurlijke commissie "Nijpels" verder uitgewerkt:

- Alle gemeentebesturen worden verplicht om samen met de schoolbesturen een integraal huisvestingsplan (IHP) voor ten minste 15 jaar vast te stellen;
- Het IHP wordt in de wet opgenomen als onderdeel van het op overeenstemming gericht overleg en neemt daarbij de plaats in van de bestaande jaarcyclus. De zorgplicht van de gemeenten kan dan worden ingevuld door middel van volledige doordecentralisatie of middels een IHP;
- Alle schoolbesturen worden verplicht een meerjarig onderhoudsplan (MOP) per schoolgebouw vast te stellen;
- Zowel voor het IHP als het MOP,

vormen de kwaliteitskaders voor het PO, het VO en het Bouwbesluit de basis;

- Ook renovatie krijgt een juridische status en wordt een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en schoolbesturen. Kosten a.g.v. renovatie, die leiden tot een levensduurverlenging van het schoolgebouw van tenminste 25 jaar, komen dan ook voor rekening van de gemeente en schoolbesturen. Het investeringsverbod wordt verduidelijkt en er worden handreikingen geschreven over de keuze vervangende nieuwbouw of renovatie én hoe de kosten kunnen worden verdeeld.

De PO-Raad was samen met de VNG en de VO-raad initiatiefnemer van deze voorstellen. Naar verwachting zal de uitwerking van de plannen begin 2018 gereed zijn, waarna definitieve besluitvorming en verwerking in wetteksten volgt. De PO-Raad hoopt dat hiermee meer duidelijkheid ontstaat tussen schoolbesturen en gemeenten over wie waarvoor verantwoordelijk is en dat dit bijdraagt aan een soepelere totstandkoming van goede en passende schoolgebouwen.

www.poraad.nl

Informatiecentrum

Op 13 november jl. is het informatiecentrum Vastgoed MBO live gegaan.

Mbo-scholen zijn vaak eigenaar van meerdere leer- of praktijklocaties in de regio. Hierdoor kunnen zij aan hun studenten kleinschalig onderwijs bieden en tegelijkertijd aansluiten op de wensen van het regionale bedrijfsleven. Om scholen zo goed mogelijk te helpen bij hun afwegingen voor huisvestigingsvraagstukken is het Informatiecentrum Vastgoed MBO (IVM) opgericht.

Het IVM, een initiatief van de MBO Raad en uitgevoerd door het Facilitair Samenwerkingsverband roc's, aoc's en vakscholen (FSR), bundelt de kennis in de sector over vastgoed en huisvesting. Bestuurders, huisvestingsmanagers, financieel managers en andere betrokkenen van mbo-scholen kunnen hier terecht voor informatie over huisvestigingsvraagstukken. Daarmee geven de scholen gehoor aan de aanbeveling van de Commissie Meurs voor een informatiecentrum over dit onderwerp van de mbo-sector zelf. Het IVM draagt zo bij aan een goede huisvesting voor studenten en medewerkers én het verkleinen van risico's bij het realiseren daarvan.

www.mбораad.nl

Decentralisatie

Onlangs heeft het bestuur van de LVO het visiedocument Decentralisatie naar nieuwe fase rond de onderwijshuisvesting vastgesteld. Daarmee wil de LVO meedenken en –praten over een thema dat steeds belangrijker lijkt te worden.

De LVO ziet het primair onderwijs vooral als basis binnen het sociaal domein. Daar moet dan ook de nadruk op liggen. Dat betekent niet dat het speciaal en het voortgezet onderwijs niet aan bod komen. Maar niet in elke gemeente is een dergelijke voorziening en soms is de voorziening zo gering dat daarop geen gemeentelijk beleid voldoende is. In dergelijke gevallen zouden deze vormen van onderwijs doorgedecentraliseerd mogen worden.

Maar ook het primair onderwijs is soms te klein en de kosten voor nieuwbouw zijn vaak hoog. Daardoor pleit de LVO ervoor om 80 leerlingen als ondergrens aan te houden. Voor scholen die minder leerlingen hebben, zou op een andere manier naar de huisvesting moeten worden gekeken.

De LVO breekt ook een lans voor verhoging van de normvergoeding. Deze blijft het uitgangspunt voor de gemeentelijke bijdrage in de huisvestingskosten voor nieuwbouw en uitbreiding. Om aan de bouwbehoefte te kunnen voldoen zouden de gemeenten eenmalig een inhaalslag moeten maken. Het hele document is te lezen op de site van LVO.

www.lvo-onderwijs.nl

Snelere digitalisering

Vereniging van Universiteiten (VSNU), Vereniging Hogescholen en SURF presenteren versnellingsagenda.

De Vereniging van Universiteiten, Vereniging Hogescholen en SURF hebben tijdens De SURF Onderwijsdagen de Versnellingsagenda voor onderwijsinnovatie 2017 overhandigd aan Marcelis Boereboom, directeur-generaal Hoger Onderwijs, Beroepsonderwijs, Wetenschap en Emancipatie bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De organisaties formuleren in de Versnellingsagenda voor onderwijsinnovatie 2017 concrete speerpunten voor het versnellen van onderwijsinnovatie: het verbeteren van aansluiting op de arbeidsmarkt, de flexibilisering van het onderwijs en het slimmer en beter leren met technologie. De organisaties slaan de handen ineen omdat ICT een steeds grotere plek inneemt in het dagelijks leven. Onderwijs moet zich daar in een versneld tempo op aanpassen, zowel in het curriculum, alsook in de manier waarop studenten kunnen leren.

Om de verdere uitvoering vorm te geven wordt een stuurgroep ingesteld die bestaat uit bestuurders van de onderwijsinstellingen en SURF. Uiterlijk mei 2018 legt de stuurgroep een vierjarige werkagenda met concrete stappen voor aan de besturen van de drie organisaties.

De Versnellingsagenda voor onderwijsinnovatie 2017 is te downloaden op de website van SURF.

www.surf.nl

Oplossingen

Het LAKS zoekt samen met leerlingen naar oplossingen voor wat er beter kan op school.

Het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) inventariseert al vanaf 1984 klachten en vragen van middelbare scholieren. Tijdens de eindexamens is de organisatie dagelijks in het nieuws. Maar ook buiten die periode komt er een variatie aan klachten binnen.

Een veelgehoorde klacht is dat het te druk is op school. Tijdens de pauzes in de kantine, op het schoolplein, maar vooral op knelpunten in de looproutes. Denk daarbij aan de trappen, kluisjes en toegangswegen. LAKS pleit dan ook voor ruime scholen met brede gangen. Anderzijds moet er ruimte zijn voor ontmoeting, maar eveneens ruimte om je te kunnen terugtrekken. In nieuwbouwplannen goed om deze klacht mee te nemen. In bestaande bouw is het lastiger maar met wat goede wil en creativiteit zijn er zeker oplossingen te bedenken.

LAKS roept leerlingen nadrukkelijk op ook zelf in actie te komen en de handen uit de mouwen te steken. Als voorbeeld wordt de praktijkschool Etty Hillesum in Deventer genoemd. Naar aanleiding van een klacht over een kapotte panakooi (voetbalveldje) kwam een leerling met het goede idee om tijdens het vak staalbewerking zelf nieuwe goals en hekwerk te gaan lassen. De hele klas helpt om een echte kooi te bouwen.

www.laks.nl

Functioneel en esthetisch toepasbare raamfolie

Door: **Man Protection**

Warmte of hinderlijk licht weren op de werkplek, privacy creëren of een pand een extra uitstraling geven? Man Protection biedt als zeer ervaren raamfolie specialist een breed assortiment raamfolies voor diverse doeleinden.

Warmtewerende folie

Bij de school 'Het Reinaert' te Amsterdam hebben wij een warmtewerende buitenfolie geplaatst. Het geplaatste type folie is zeer licht getint en heeft een warmtewering van maar liefst 66%. Naast een krasbestendige bescherm laag, is deze 'Helios' buitenfolie tevens voorzien van een water- en vuilafstotende laag. Onze warmtewerende raamfolies zijn verkrijgbaar in verschillende kleuren en gradaties van warmte- en lichtwering. Door toepassing van zonwerende folie op uw ruiten kunt u de opwarming door de zon op het glas reduceren tot maar liefst 90%. Zo houdt u het klimaat binnen optimaal en lekker koel! Ook bespaart u hiermee op het energieverbruik van de airco.

Lichtwerende folie

In schoollokalen kan de schittering of weerspiegeling van zon- en daglicht zeer hinderlijk zijn. Om dit te voorkomen zijn er lichtwerende raamfolies. Deze folies zorgen ervoor dat het licht op de werkplek gefilterd wordt. Het zicht op beeldschermen, digiborden en overige apparatuur blijft hierdoor optimaal. Het aantrekkelijke van deze folie is dat de werking te vergelijken is met die van een zonnebril: van buitenaf wordt de schittering geweerd en gefilterd, terwijl het zicht vanaf binnen optimaal is. De lichtwerende folie is desgewenst te combineren met een warmtewerende folie, welke tot maar liefst 90% warmte weert en is ook verkrijgbaar in een buitenkwaliteit.

Transparantie kleurenfolie

Kan uw pand wel wat extra uitstraling gebruiken? Maar wilt u wel de doorkijk naar buiten behouden? Dan kunnen wij wellicht een oplossing bieden met onze transparante kleurenfolie. Voor het schoolgebouw van 'havo De Hof' te Amsterdam hebben wij de gekleurde gevel, het logo en de nummering van de ruimtes in

het gebouw verzorgd. Met name de gekleurde gevel aan de voorzijde maakt het, toch al markante gebouw, een nog opvallendere verschijning in Amsterdam Oost. Door gebruik te maken van kleuren in de gevel krijgt het gebouw ook aan de binnenzijde een warme en vrolijke uitstraling, zeker als de zon er op schijnt. De folie is transparant: indien u van binnen naar buiten kijkt, ziet u de wereld in een aangenaam gekleurd licht en vanaf de buitenkant krijgt het gebouw een vrolijk, kleurrijk en onderscheidend aanzicht.

Een greep uit onze projecten:

- Het Reinaert, Amsterdam
- Over-Y College, Amsterdam
- Havo de Hof, Amsterdam
- Iedersland College, Amsterdam
- UVA, Amsterdam
- Bernard Nieuwentijt College, Monnickendam
- Huygens College, Amsterdam
- Praktijkschool de Faam, Zaandam

Dit artikel wordt u aangeboden door:
Man Protection
www.manprotection.nl

Man
PROTECTION B.V.

Dé specialist op het gebied van glasfolie.

☎ 0299-451130

Warmtewerende folie
Warmtewering tot 90%

Inbraakvertragende folie
EN 12600 klasse 1B1/ EN 356 P2A

Privacy folie
Diverse kleuren/zandstraal effect

Lichtwerende folie
Geen hinderlijk lichtinval

U.V. werende folie
99,9% U.V. wering

's zomers koel,
's winters warm

www.manprotection.nl

Verschijningsdata Schoolfacilities 2018

Vorig schooljaar is Schoolfacilities een nieuwe weg ingeslagen, samen met Bouwstenen voor Sociaal, een onafhankelijk en sectorverbindend platform voor maatschappelijke voorzieningen en vastgoed. Daarbij zijn een aantal vernieuwingen doorgevoerd, zowel in het vakblad (meer redactie, nieuwe rubrieken en vlotter geschreven) als wat betreft de aanwezigheid op de sociale media. Deze veranderingen worden door de lezers positief gewaardeerd. Voor ons een mooie stimulans om de ingeslagen weg door te zetten en verder vorm te geven.

Wilt u meedoen?

Dat kan, bijvoorbeeld door input te leveren voor het vakblad, de digitale nieuwsbrief, de website of door actief mee te doen op social media.

Nr.	Uitgave	Deadline	Op de mat	Thema
3	januari	ma. 11 december	di. 16 januari	de markt
4	maart	ma. 12 februari	di. 13 maart	akoestiek
5	mei	ma. 9 april	di. 15 mei	financieel beleid
6	juni	ma. 28 mei	di. 26 juni	energie(k)

Meer informatie?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Schoolfacilities, Alice Jansen via e-mail: alice@schoolfacilities.nl of telefoonnummer 033 - 25 87 160.

inepro®

Meer tijd voor belangrijkere zaken

De MyInepro app voor iOS, Android en Windows biedt gebruikers van een Inepro betaaloplossing meer gemak, inzicht en controle. Op die manier kunnen uw studenten en medewerkers zich, net als u, focussen op belangrijkere zaken.

De app biedt onder andere:

- Inzicht in het saldo
- Compleet transactieoverzicht
- Opwaarderen (iDeal/Paypal)
- Het beheren van printopdrachten
- Het vrijgeven van printopdrachten
- Het blokkeren van pas/tag/badge bij verlies

Bent u benieuwd welke management- en betaaloplossingen Inepro u kan bieden, neem dan contact met ons op.

Inepro BV
0252 74 40 44
info@inepro.com
inepro.com/myinepro

ScanPRO bespaart tijd

Het digitaliseren van documenten kan veel voordelen opleveren voor uw organisatie. Zo kunt u de informatie beschikbaar maken voor anderen of een gedegen archief opzetten. De belangrijkste succesfactor in dit proces is het werken met de juiste oplossing. Een goede scanoplossing bespaart namelijk heel veel tijd. ScanPRO biedt veel voordelen voor u en uw gebruikers. De server based applicatie is geschikt voor elke bedrijfsgrootte en de servertoepassing kan ingezet worden ongeacht het gebruikte merk Multifunctionele printers.

Naast de mogelijkheid om snel documenten te scannen, elimineert ScanPRO ook het tijdrovende proces van het overtypen. Door het gebruik van Optical Character Recognition (OCR) worden documenten omgezet naar bewerkbare en doorzoekbare DOCX-, TIFF-, JPG- of PNG-bestanden. Inepro's ScanPRO heeft een compactere manier van het opslaan van uw documenten in verschillende door u vooraf ingestelde bestandstypen, comprimeert elke nieuw te formateren pdf-bestand en maakt bestemmingen mogelijk zoals Home folder en E-mail. Daarnaast kunt u e-mails inclusief bijlagen converteren.

Als aanvulling op onze ScanPRO oplossing, heeft Inepro een praktische interface ontwikkeld. De ScanPRO embedded client geeft de gebruiker extra mogelijkheden, zoals het wijzigen van de output opties. De ScanPRO embedded client is beschikbaar voor Ricoh SOP en Java apparaten.

Door de intelligente manier van opslaan, verwerken en distributie is ScanPRO van toegevoegde waarde voor uw Document Management System.

Inepro
www.inepro.com/scanpro

Inkoopvoorwaarden

Met algemene inkoopvoorwaarden kunt u risico's op juridisch en bedrijfsmatig gebied, die voortvloeien uit het sluiten van een overeenkomst beperken. Door het formuleren van zogenaamde 'bedingen' borg je een bepaalde mate van juridische zekerheid. Ook biedt het de mogelijkheid om voor bepaalde bedrijfsmatige onderwerpen vaste regels te hanteren, die verband houden met diverse bedrijfsprocessen.

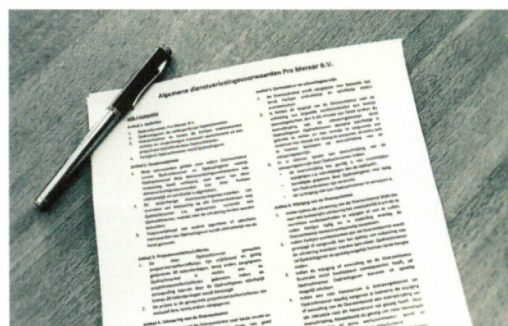
Wat zijn algemene inkoopvoorwaarden?

Algemene inkoopvoorwaarden zijn een variant van de algemene voorwaarden die in de wet als volgt worden omschreven in artikel 6:231 lid 1 BW: 'Een of meer bedingen die zijn opgesteld teneinde in een aantal overeenkomsten te worden opgenomen, met uitzondering van bedingen die de kern van de prestaties aangeven, voor zover deze laatstgenoemde bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd'

Tips en aanbevelingen

- Benoem expliciet dat uw algemene inkoopvoorwaarden van toepassing zijn en stuur deze altijd mee;
- Wijs eventuele toepassingen van andere voorwaarden uitdrukkelijk van de hand;
- Biedt partijen de mogelijkheid aanpassingsvoorstellen te doen, indien dit beter past bij de levering, dienst of werk;
- Daar waar paritair opgestelde branchevoorwaarden van toepassing zijn, pas deze dan integraal toe conform voorschrift 3.9 gids 'Proportionaliteit';
- Publiceer algemene voorwaarden op de website van uw organisatie;
- Deponeer de algemene inkoopvoorwaarden bij de Kamer van Koophandel;
- Geen algemene inkoopvoorwaarden? Hanteer de 'Rijksinkoopvoorwaarden' (Ariv, Arvodi en Arbit).

Pro Mereor Inkoopcentrum
www.pro-mereor.nl

Betaalt u niet te veel?

NIC Finance Projecten voert voor onderwijsinstellingen onderzoeken uit, waarin wordt beoordeeld of de kosten die zijn betaald aan leveranciers ten aanzien van servicekosten en telefoniekosten juist zijn. Wij doen dit op basis van no cure no pay. De ervaring leert dat veel afrekeningen niet correct zijn: met als gevolg dat u als onderwijsinstelling te veel betaalt.

Servicekostenafrekeningen

Veel huurders van gebouwen en instellingen vertrouwen op de juistheid van ontvangen servicekostenafrekeningen. Uit onderzoek blijkt dat 90% van de servicekostenafrekeningen voor zakelijke huurders fouten bevatten. NIC faciliteert huurders door de servicekostenafrekeningen transparant, duidelijk en correct te maken, tot wel 5 jaar terug. Om de juridische, technische en financiële componenten te beoordelen hebben wij slechts de huurovereenkomst van de panden en de ontvangen afrekeningen van de onderzoeksperiode nodig.

Telefoniefacturen

We controleren de volledigheid en juistheid van uw telefoniefacturen, bestaande uit vaste en mobiele telefonie en datanetwerken. Om deze controle uit te kunnen voeren maakt NIC gebruik van data die u aanlevert uit uw crediteurenadministratie. Naast inzicht in uw totale telefoniekosten en het verbruik vindt de controle plaats op facturen, gemaakte afspraken en naleving van de voorwaarden. Na ons onderzoek weet u zeker dat de historische service- en telefonieafrekeningen gecorrigeerd en juist zijn en dat eventueel teveel betaalde bedragen voor u zijn teruggevorderd. De bevindingen en resultaten worden samengevat in een eindrapport om de administratie op de juiste wijze in te richten en herhaling te voorkomen.

NIC Finance Projecten B.V.
Telefoonnummer: 088 - 456 38 39

Praktische studiedag

Renovatie- of nieuwbouwplannen? Deze trajecten zijn spannend en uitdagend tegelijk. Als bouwheer heeft u veel vrijheid, maar tegelijkertijd zijn er veel onzekerheden en risico's. Hoe u in deze tijd omgaat met nieuwbouw- en renovatieplannen hoort u van HEVO op 1 februari 2018 tijdens de studiedag 'Hoe bouw ik een school?'

Onze experts bieden u tijdens deze studiedag richting in de aanpak van uw bouwplannen. Wij coachen u, maken u attent op mogelijke valkuilen en geven praktische tips op basis van onze ervaringen. In groepen van 10 tot 14 personen maakt u op een actieve manier kennis met de ins & outs van het ontwikkelen van een schoolgebouw, de vertaling van een onderwijsvisie naar Programma's van Eisen, de projectaanpak voor duurzame oplossingen, levensduurdenken, de nieuwe Aanbestedingswet, een verantwoorde gebouwexploitatie en de specifieke taal die hoort bij bouwen. U kunt uw eigen casus inbrengen en bespreken.

Doelgroep

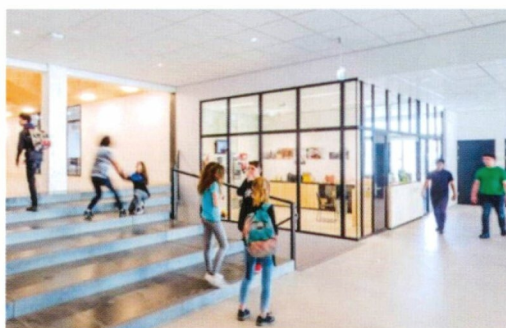
De studiedag is bedoeld voor bestuurders, directeuren en locatie- of facilitair managers van onderwijsinstellingen en managers onderwijs-huisvesting van gemeenten.

Meer informatie

Op www.hevo.nl/studiedag2018 vindt u het uitgebreide programma en kunt u zich aanmelden voor de studiedag van 1 februari 2018.

Op onze website zijn meerdere artikelen te lezen over renovatie of nieuwbouw: www.hevo.nl/actueel/ver-nieuwbouw-of-renovatie-wat-is-de-beste-keuze

HEVO | www.hevo.nl | www.rpmbyhevo.nl
Telefoonnummer: 073 - 6 409 409

Cormet

Enjoy the good life!

The Green house

Brand stof

CATERING IS UIT.
PASSIE EN BELEVING ZIJN IN!

Alles lezen over onze visie op eten & drinken? www.cormet.nl